

ውሃንም እረጭባቸዋል። ከርኩሰታችሁም ትጠራላችሁ “ተብሎ የተነገረው ይህንኑ የሚያስረዳ ነው።”

4.4. በሥላሴ ስም መጠመቅ

ግንም ሰው በእውነተኛ ካህን ሥርዓተ ጥምቀት የሚፈጸምለት በሥላሴ ስም ነው። ጥምቀት በሥላሴ ስም የሆነበት ምክንያት ፈጣሪያችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌል “እንግዲህ ሂዱና አህዛብን ሁሉ በአብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችሁ ያዘዝኳችሁንም እንዲፈጽሙ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርቴ አድርጓቸው። እነሆ እኔ እስከ አለም ፍጻሜ ድርሰ ሁል ጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ” “ማቴ 28÷19-20 በማለት ለሐዋርያት ባዘዘው መለኮታዊ ትዕዛዝ አማካይነት ነው። በፍትህ ነገሥት ይህንኑ የጌታን ቃል በመከተል “የሚጠመቀውን ሰው ራስ የሚጠልቅ ውሃ ባያገኝ እፍኝ ያህል ውሃ ወስዶ በሥላሴ ሥም /በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም/ ራሱን ያጥምቀው” በማለት በስመ ሥላሴ መጠመቅ እደሚገባ ያስረዳል።

እንዳንድ ክፍሎች በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ሐዋርያት “በኢየሱስ” ስም ብቻ ስላጠመቁ ዛሬም በሥላሴ ስም

መጠመቅ የለብንም የሚሉ አሉ። ሐዋርያት በጥንተ ስብከት በኢየሱስ ስም ያጠመቁት የጌታን ትዕዛዝ ዘንግተው ወይም ጥሰው አይደለም። በርግጥ በሐ.ሥ. 2÷38 8÷16 18÷48 19÷5 ላይ እንደተገለጸው ሐዋርያት በኢየሱስ ስም ቢያጠምቁም ይህንን ያደረጉበት መሠረታዊ ምክንያት ነበራቸው። ሐዋርያት ለስብከት ወንጌል በተሰማሩ ጊዜ በቤተ አህዛብ ይቅርና በቤተ አይሁድም እንኳን የክርስቶስ አምላክነት አይታመንም ነበር። እንደውም አይሁድ “ክርስቶስ ሞቷል ሐዋርያትም ሥጋውን ከመቃብር ሠርቀው በመውሰድ ከሙታን ተለይቶ ተነሳ እያሉ በሐሰት ያስተምራሉ” አያሉ ሐዘቡ ወንጌልን እንዳይቀበል ያውኩ ነበር።

ስለዚህ ሐዋርያት የመጀመሪያ ሥራቸው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሞቶ እንዳልቀረ ከሙታን ተለይቶ እንደተነሳና ወደ ሰማይ እንዳረገ በእግዚአብሔር አብ ቀኝ እንደተቀመጠ እንዲሁም ክርስቶስ እውነተኛ የባህርይ አምላክ እንደሆነ ማስተማር ነበር። ይህንንም ለማስረዳት በቃል ትምህርት ብቻ ሳይወሰኑ በክርስቶስ ስም አሳምነው በማጥመቅ መንፈስ ቅዱስን እንዲቀበሉ በማድረግ፣ የተለያዩ

አስደናቂ ታምራትን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በማድረግ ክርስቶስ ሀያው አምላክ እንደሆነ ስሙም ሕይወት መድኃኒት መሆኑን ያስረዱ ነበር። በሐ.ሥ. 4÷33 ተመልከት በማለት ተጽፏል። እንዲሁም አይሁድና የአይሁድ ሊቀ ካህናት ሐዋርያትን በክርስቶስ ስም እንዳያስተምሩ እንዳገዱዋቸው ሐዋርያትም እለት እለት ስለ ክርስቶስ ያስተምሩ እንደነበር በሐዋ. 5÷40-42 በግልጽ ጽፏል።

ስለዚህ ሐዋርያት የጌታን የባህርይ አምላክነት በተጨማሪም ለማስረዳት በቅድሚያ በክርስቶስ ስም አሳምነው ያጠምቁ ነበርና ነው።

5. ጥምቀት አንዲት ናት

ጥምቀት አንዲት መሆንዋን ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ግልጽ በሆነ ቃል “አንድ ጌታ አንድ ሃይማኖት አንዲት ጥምቀት” /ኤፌ. 4÷5/ በማለት አስቀምጦልናልና። እግዚአብሔር አንድ ስለሆነ አንድ እግዚአብሔር በትክክል የሚመለከበትን ሃይማኖት አንድ ብቻ መሆኑ የታወቀ ነው፤ እውነተኛ ሃይማኖት አንድ ብቻ ስለሆነ፤ በዚህ ሃይማኖት አምነን የምንጠመቀው ጥምቀት አንድ መሆኑ የግድ

ነው።⁽⁸⁾ በጸሎተ ሃይማኖት ቅዱሳን አባቶች “በአንዲት ጥምቀት እናምናለን” በማለት ጥምቀት የማያሰልስ አንድ ብቻ መሆኑን ገልጸውታል።

ጥምቀት የማይደገም አንድ ብቻ .

የሆነበት ምክንያት፡-

5.1. ከሥጋዊ ወላጆቻችን የምንወለደው አንድ ጊዜ ብቻ እንደሆነና ሊደገም እንደማቸል ከመንፈሳዊ አባታችን ከእግዚአብሔር የምንወለደው መንፈሳዊ ልደታችን አንድ ጊዜ ብቻ ነው አይደገምምና /ዮሐ. 3÷6-7

5.2. ለጥምቀት ምሳሌ የሆነው ግዝረት አንድ ጊዜ ብቻ እንደሚፈጸም ጥምቀትም አንድ ጊዜ ብቻ ይፈጸማልና /ቆላ 2÷11-13

5.3. ጥምቀት የክርስቶስ ሞትና ትንሳኤ ምሳሌ ነው

ክርስቶስ የሞተው አንድ ጊዜ የተነሳውም አንድ ጊዜ ነው ጥምቀትም እንዲሁ አንድ ጊዜ ብቻ ይፈጸማል አይደገምም። /ሮሜ 6÷14/ ጥምቀት አንዲት ናት ስንል

⁽⁸⁾ ወንጌምን በአሐዲ ጥምቀት ለሥርየተ ሃጢአት እንዳሉ ሠለስቱ ምዕት

በ40ና በ80 ቀን ቢጠመቁ፣ እንዲሁም በ40 እና በ80 ዓመት ቢጠመቁ፣ በአቢይ ባህር ወይም በንዑስ ባህር ቢጠመቁ፣ በሊቀ ጳጳስ፣ በኢጲስ ቆጶስ፣ በቂስ እጅ ቢጠመቁ፣ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም እስከተጠመቁ ድርስ ለውጥ የለውም ማለት ነው። ሁሉም ከእግዚአብሔር የምንወለድበት ነው። ስለዚህ ጥምቀት አንዲት ናት።

6. የአንዲት ጥምቀት ክፍሎች

ልጅነት የምታስጠው ጥምቀት አንደ ስትሆን በለስት ወገን ትከፈላለች፡-

1. የውሃ ጥምቀት /ማየ ገቦ/

2. ደመ ሰማዕት /ስለ ክርስቶስ ብለው በመከራ

የሚያፈሱት የሰማዕታት ደም/

3. ባህረ እሳት ናቸው።*

የጥምቀት ምስጢራዊ ፍቺ ከክርስቶስ ጋር አብሮ መሆኑ መነሳት ነው። ይህንንም ቅዱስ ጳውሎስ በፃፈው

* በቤተክርስቲያን ሊቃውንት አተረጓጎም አንብቦ ንስህም /የንስህ እንባ/ ከጥምቀት የቀጠራል።

እንረዳለን በሮሜ 6÷14 “ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር አንድ ለመሆን የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ እንደተጠመቅን አታውቁምን እንግዲህ ከክርስቶስ በአብ ክብር ከሙታን እንደተነሳ እንዲሁ እኛም በአዲስ ሕይወት እንድንመላለስ ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ክርሱ ጋር ተቀበርን ሞቱን በሚመስል ሞት ክርሱ ጋር ከተባበርን ትንሳኤውን በሚመስል ትንሳኤ ደግሞ ከአርሱ ጋር እንተባበራለን” ደግሞም በገላ. 3÷27 “ክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብላችኋል” የሚል ቃል ተፅፎ ስናገኝ በቆላስ 2÷12 በጥምቀት ክርሱ ጋር ተቀበራችሁ በጥምቀት ደግሞ ከሙታን ባስነሳው በእግዚአብሔር አስራር በማመናችሁ ክርሱ ጋር ተነሳችሁ” የሚል ቃል ሰፍሯል።

ከላይ የሰፈሩት የቅ/ጳውሎስ መልእክታት ሁሉ የሚያስረዱት ጥምቀት ማለት ከክርስቶስ ጋር ሞቶ መነሳት ማለት እንደሆነ ነው።

ስለዚህ በውሃ ጥምቀት ሳይደርሱ በመንገድ ላይ ስለ ክርስቶስ ሲመስክሩ በአላውያን ሰይፍ ተቀልተው ያረፉ ወይም ወደ እሳት የሚወረወሩ ሰዎች ውሃ ጥምቀት

ባለመብቃታቸው የእዚአብሔርን መንግሥት አይወርሱም አይባልም። እነዚህ ሰዎች በተግባር ክርስቶስን መስለውታል የጥምቀት ምስጢራዊ ፍቺ ከክርስቶስ ጋር ሞቶ መነሳት ከሆነ እነዚህ ሰዎች በደማቸው ወይም ወደ አሳት በመጣላቸው ከክርስቶስ ጋር ስለሞቱ እርሱ ክርስቶስ ደግሞ ከርሱ ጋር ያስነሳቸዋል በክርስቶስ አምነው ሁሉን አሟልተው ነገር ግን ሳይጠመቁ ቆይተው ስለ ክርስቶስ መስከረው ቢሞቱ በደማቸው የተጠመቁ ስለሆነ እንደ እውተኛ ጥምቀት እንደሚቆጠርላቸው ቤተክርስቲያን ታስተምራለች።

ቀድሞ ኢ-አማንያን የነበሩ ጓላ ግን አምነው በአላውያን ነገሥታት ፊት ስለ ጌታ አዳኝነት ሲመሰክሩ በሰማዕትነት የሚያልፉ ሰዎች ስለ ክርስቶስ ሲሉ ያፈሰሱት ደማቸው ደመ ጥምቀት ይሆንላቸዋልና ወደ እሳቱም ቢጥሏቸው እሳቱ የጥምቀት ባህር ይሆንላቸዋል። ጌታን በሞቱ መስለውታልና። ፀጋውን ይጎናጸፋሉ የክብር ትንሣኤም ይነሳሉ። እነዚህ ሰዎች በመንገድ ላይ ሰማዕትነትን ባይቀበሉ ኖሮ በውሃ መጠመቃችን የማይቀር ነበር። ለክርስቶስ ቃል ታዛዥ መሆናቸውን በተግባር አሳይተዋልና።

ጌታ እነዚህ በውሃ ሳይጠመቁ በሰማዕትነት ላለፉ ሰዎች “በሰው ፊት ለሚመሰክርልኝ ሁሉ እኔ ደግሞ በሰማያት ባለው በአባቴ ፊት እመሰክርለታለሁ” /ማቴ. 10÷32 ተብሏል። በተጨማሪም በማቴ 16÷25 ላይ “ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ሁሉ ያጠፋታል ስለእኔ ግን ነፍሱን የሚያጠፋ ሁሉ ያገኛታል” በማለት ሰማዕታት ደማቸው ደመ ጥምቀት ወደ እሳት የተጣሉበት ቦታ ባህረ ጥምቀት ሆኖላቸው ወደ መንግሥተ ሰማያት አንደሚገቡ ገልጿል አስተምሯል።

ስለዚህ ስለ ክርስቶስ ብለው በሰማዕት ያረፉ ሰዎች የዘላለም ሕይወት ያገኛሉ። ቤተክርስቲያናችን አማናዊት ጥምቀት በእንዲህ ዓይነት መልኩ እንደምትሰጥ ታምናለች ታስተምራለችም። ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር የለምና በሲኦል የነበሩ ነፍሳትና ፊያታዊ ዘዩማየን ጌታን ይማፀኑት ነበር። ፊያታዊ ዘዩማየን ጌታን ይቅር በለኝ በመጣህ ጊዜ አስበኝ ብሎታል። /ለመጠመቂያ ጊዜ የለውም ነበርና/ ⁽⁹⁾

⁽⁹⁾ ፊያታዊ ዘዩማየን በተኝ የተሰቀለው ወንበደ ሲሆን ቀድሞ በስደት እመቤታችንን በበረሃ አግኝቶ ጌታን ከእጅ ወስዶ ታቅፎን ጓዛቸውን ተሸነሞ፤ መልካም ነገርን አድርጎ ሸገሏቸው ነበርና፤ ዛሬም በዕለተ ስቅለት ጌታ ያን ውለታውን አስቦለት፤ እርሱም በመስቀል ባጠገቡ ተስቅሎ ያሰማውን የንስህ ጥሪ ቃሉን ተመልክቶ ገነትን እንዲወርስ አድርጎታል። ስሙም ጥጦስ ይባላል።

ጌታም እስከ እለተ አርብ ድረስ በሲኦል ውስጥ ሆነው አምላካችን አምላካችን ምነው ተውከን” ለሚሉት ነፍሳት ድህነት ሲል ደሙን አፍስሷል። እነዚህ ሰዎች የንስሐ እንባቸውን አፍስሰዋል ንስህም ገብተዋል። ስለዚህ ለሁሉም የጌታ ደም ደመ ጥምቀት ሆኗቸው ወደ ገነት ገብተዋል ንስሐቸውም የጌታ ደም ደመ ጥምቀት እንዲሆንላቸው አድርጓል።

7. የሕፃናት ጥምቀት

በቤተክርስቲያናችን ሁለት የጥምቀት ዘመናት አሉ። እነርሱም የሕፃናትና የትልልቆች የጥምቀት ዘመን በመባል ይታወቃል። እድሜያቸው ለአቅመ አዳምና ሔዋን ከደረሱ በኋላ የሚጠመቁት ጥምቀት የትልልቆች ጥምቀት ይባላል። ይህም ምስጢረ ጥምቀት ለመፈጸም የሚያስፈልጉ ነገሮች በሚለው ርዕስ ስር የተጠማቂው ሃይማኖት በሚለው ንዑስ ርዕስ የተገለጹ ስለሆነ አሁን የሕፃናትን ጥምቀት እንመለከታለን። ቅድስት ቤተክስቲያናችን ለምስጢረ ጥምቀት አፈጻጸም ብርቱ ጥንቃቄ ታደርጋለች ሰው ሁሉ በጥምቀት አማካኝነት የሚሰጠውን ጸጋ እንዲያገኝ

አስፈላጊውን ጥረት ሁሉ ትፈጽማለች። ሰዎች ሳይጠመቁ እንዳይሞቱ በማለት ሕፃናትን እንዲጠመቁ ታስተምራለች ታጠምቃለችም ሕፃናትን የምታጠምቀው በቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት በቅዱሳን አበው ትውፊትና ሥርዓት መሠረት ነው። የሀጻናት ጥምቀት ክርስትና ከተመሰረተበት ጊዜ አንስቶ የነበረ ነው። ሀጻናትን የምታጠምቀው ከቅዱሳት መጻህፍት በተረዳቸው መሠረት እንደሆ ከዚህ ቀጥለን ለማየት እንሞክራለን።

7.1. በመጽሐፈ ኩፋሌ ም.4 ቁ.9 ላይ “ከተፈጠረበት ምድር ለአዳም አርባ ቀን ከተፈጸመለት በኋላ ይገዛትም ይጠብቃትም ዘንድ ወደ ገነት አስገባነው። ሚስቱንም በሰማንያ ቀን አስገባናት” ይላል ለአዳምና ሔዋን ንጽሐ ጠባይዕ ሳያድፍባቸው ከመንፈስ ቅዱስ የጸጋ ልጅነት ተቀብለው በመላእክት ታጅበው በ40 እና በ80 ቀን ገነት እንደገቡ ዛሬም ወንድ ልጅ በተወለደ በ40 ቀን ሴት ልጅ በተወለደች በ80 ቀን በጥምቀት አማካይነት ከእግዚአብሔር ተወልደው ገነት መንግሥተ ሰማያት እንዲገቡ ታደርጋለች” ምንም እንኳን ልደተ አዳም ከምድር፣ ልደተ ሔዋን

ከአዳም ጎን ቢሆንም እንኳን አዳምና ሔዋን በህጻናት መጠን ባይፈጠሩም ማለትም አዳም የ30 ዓመት ጎልማሳ ሔዋን የ15 ዓመት ቆንጆ ሆነው ቢፈጠሩም ያቶ የተፈጠሩበት እለት ካለመታየት ወደ መታየት የመጡበት ሰብአዊ ፍጡርነት አቸው የታወቀበትና የተረጋገጠበት ዕለት በመሆኗ እንደ ልደት ቀን ትቆጠራለች። ህጻናትም ቢሆኑ በማሕፀን ሳሉ አይታዩ የነበሩት ወደመታየት የሚመጡትና ሰው መሆናቸው የሚታወቀው በልደታቸው ዕለት ነው። ስለዚህ አዳምና ሔዋን በተፈጠሩ በ40 እና በ80 ቀናቸው በክብር ወደ ገነት እንደገቡ ዛሬም ቅድስት ቤተክርስታያን እግዚአብሔር በመጀመሪያ በሰራው ሥርዓት መሠረት በአዳም አለመታዘዝ ምክንያት የተወሰደውን ልጅነት ለማስመለስ ህጻናት ወንዶችን በ40 ቀን ህጻናት ሴቶችን በ80 ቀን ዕድሜያቸው ታጠምቃለች።

7.2. እግዚአብሔር የአብርሃምን የይስሐቅንና የያዕቆብን ልጆች ከአሀዛብ ለይቶ የተመረጠ ሕዝብ ካደረጋቸው በኋላ የሚመሩበት ሕግ ሰጥቷቸዋል። ከነዚህም መካከል በዘሊክም 12፡1-8 የሚገኘው ነው። እስራኤራውያን

በመንፈስ ረድኤት የእግዚአብሔር በረከት እንዲያ ድርባቸው የእግዚአብሔር ሕዝብ /ወገን/ መሆናቸው እንዲረጋገጥ ወንድ ልጅ በተወለደ በ40 ቀኑ ሴት ልጅ በተወለደች በ80 ቀኗ ወላጆቻቸው መስዋዕት ይዘው ወደ ቤተመቅደስ ይወስዷቸው ነበር። ካህናቱም መስዋዕቱን ሰውተው ህጻናቱን በእግዚአብሔር ስም ባርከው ሰማቸውን በመዝገብ አስገብተው ይሰጧቸው ነበር። እንደ እራቱ ሕግ የተፈጸመለት ህጻን የፈጣሪን በረከት ከማግኘትቱም በላይ የእግዚአብሔር ሕዝብ /ወገን/ ይሆናል። እንደዚሁም ቤተክርስቲያናችን ሕፃናቱን በ40 ቀን እና በ80 ቀን አጥምቃ የእግዚአብሔር ወገን ታደርጋለች በዘመነ እራት /ህጻናቱ በወላጆቻቸው እምነት መስዋዕት ተሰውቶላቸው የእግዚአብሔር ወገን እንደሚሆኑ በዘመነ አዲስም ሕፃናት በወላጆቻቸው እምነት ወደ ቤተ ክርስቲያን ተወስደው በጥምቀት የእግዚአብሔር የፀጋ ልጆች ይሆናሉ። በዚህም ህጻናት መስዋዕተ ሐዲስ የሆነውን የክርስቶስን ሥጋና ደም ተቀብለው የእስራኤል ዘንፍስ የቤተክርስቲያን አባልና አካል ይሆናሉ።

7.3. በብሉይ ኪዳን ዘመን አብርሃም እግዚአብሔርን አምኖ ከዘመዶቹ ተለይቶ አምላኩን ከተከተለ በኋላ እግዚአብሔር

የቃል ኪዳን ምልክት ሰጠው ይህም የቃል ኪዳን ምልክት በእግዚአብሔርና አብርሃም በዘሩም መካከል የዘላለም ምልክት ስለሆነ ማናቸውም ወንድ ልጅ በተወለደ በ8ኛው ቀን እንዲገረዝ ታዟል። ትልልቅ ሰዎችም በልጅነታቸው ካልተገረዙ ካደጉ በኋላ ይገረዛሉ። አብርሃም ሲገረዝ የ99 ዓመት ሽማግሌ ነበር። እስራኤል⁽¹⁰⁾ በ13 ዓመቱ ተገርዟል ይስሐቅ ግን በተወለደ በስምንተኛው ቀን ተገርዟል። እግዚአብሔር አምላክ የዚህን ቃል ኪዳን ፅኑነት “የቁልፈቱን ሥጋ ያልተገረዘ ቆላፍ ሰው ሁሉ ያች ነፍስ ከወገንዋ ተለይታ ትጥፋ ቃል ኪዳኔን አፍርሳለችና” በማለት ገልጿል። /ዘፍ. 17 በሙሉ ዘፍ. 21÷1-5

በአዲስ ኪዳን ግዝረት ለጥምቀት ምሳሌ እንደሆነ ትዱስ ጳውሎስ በቆላ. 2÷11-12 ላይ “የሥጋንም ሰውነት በመግፈፍ በክርስቶስ መገረዝ በእጅ ባልተደረገ መገረዝ በእርሱ ሆናችሁ ደግሞ የተገረዛችሁ በጥምቀት ከርሱ ጋር ተቀበራችሁ” በማለት ጥምቀት በክርስቶስ አማካኝነት

⁽¹⁰⁾ እሥራኤል የተባለ ያዕቆብ ነው። ያዕቆብ ማለት አዕቃ፤ ሰኩና (ተረከዝ ያዥ) ማለት በመሆኑ አምላኩ እግዚአብሔር በቤት-ኤል ከባረከው በኋላ በሙ ተቀይሮ እስራኤል ተብሏል።

የሚፈጸም ሕመም የሌለው ከመርገመና ከኃጢአት ቁልፈት የምንለይበት ግዝረት እንደሆነ ገልጿል። በአሪቱ ሕጻናትም አዋቂዎችም ተገርዘው እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠውን ተስፋ ወራሾች እንደሚሆኑ ሁሉ ዛሬም ሕጻናትንም አዋቂዎችንም በማጥመቅ የቤተክርስቲያን አባል የክርስቶስ አባል እንደ ተስፋ ቃሉ የመንግሥተ ሰማያት ወራሾች ይሆናሉ። ያልተገረዘ ሰው ከወገኑ ከእስራኤላውያን ተለይቶ እንደሚጠፋ ዛሬም በአዲስ ኪዳን ያልተጠመቀ ሰው ከክርስቲያኖች ተለይቶ በገሃነም እሳት ይጠፋል መንግሥተ ሰማያት መግባት አይችልም።

7.4. ትዱስ ጳውሎስ በ1ኛ ቆሮ 10÷1-2 ላይ “ወንድሞች ሆይ ይህን ታውቁ ዘንድ እወዳለሁ አባቶቻችን ሁሉ ከደመና በታች ነበሩ ሁሉም በባህር መካከል ተሻገሩ ሁሉም ሙሴን ይተባበሩ ዘንድ በደመናና በባህር ተጠመቁ” ብሎ በመጻፍ የእስራኤላውያን ቀይ ባህርን መሻገር የጥምቀት ምሳሌ እንደሆነ ገልጿልናል። እስራኤላውያን ከፈርአን ባርነት ከግብፅ የመከራ ቦታ በእግዚአብሔር ኃይል ነፃ ከወጡ በኋላ ወተትና ማር ወደ ምታፈሰው ሀገር ለመጓዝ ቀይ ባህርን መሻገር ነበረባቸው ቀይ ባህር እስራኤላውያንን ሲያሻግር

ግብፃውያንን አስጥሟል። በቀይ ባህር መካከል የተሻገሩት እስራኤላውያን አዋቂዎች ብቻ አልነበሩም ህጻናትም አብረው ተሻግረዋል።

ቀይ ባህርን በተለምዶት እንደተሻገሩ ጠላቶቻቸው እንደሰጠሙ የአምላክን ድንቅ ሥራን ኃይል የሙሴን ባለሟልነትና ንግግር የሰሙትና ያዩት ትልልቆቹ ናቸው። ህጻናቱ ግን በወላጆቻቸው አማካኝነት ከተሻገሩ በኋላ ነፍስ ሲያውቁ እግዚአብሔር በዘጠኝ መቅሰፍት በአስረኛ ሞተ በኩር በእስራኤልንደኛው መቅሰፍት ስጥመት ጠላቶቻቸውን አጥፍቶ ባህሩን ከፍሎ ደመና ጋርዶ እንዳሻገራቸው ይነገሩዋቸውን አምነው ከመቀበል በቀር ታሪኩን የሚያረጋግጡበት ሌላ መንገድ የላቸውም። ሕጻናቱም አዋቂዎችም እኩል ተሻግረዋል። ሕጻናቱ በልጅነታቸው ሳያውቁ ሳይረዱ በቀይ ባህር መሻገራቸው ትክክል አይደለምና እስኪያድጉ ድርስ በበረሃ ይቀመጡ አይባልምና ወይም በህጻንነቱ ሳላውቅ የተሻገርኩት መሻገር ስህተት ነውና አሁን ሳውቅ ስረዳ እንደገና ቀይ ባህርን ልሻገር ቢል አይችልም። ቀይ ባህር አንዴ የተሻገረ ለምንግዜም ተሻገረ አንግዲህ በአዲስ ኪዳንም ያለው የጥምቀት ሥርዓት ከዚህ ታሪክ ጋር የተያያዘ ነው። ተነፃፃሪም ነው። እስራኤል ዘንፍስ

ከሲኦል ግብፅ ከፈርአን ዲያቢሎስ ከግብፃውያን አጋንንት በክርስቶስ መሪነት ነፃ ወጥተው ወደ ሰማያዊት ኢየሩሳሌም ለመግባት የግድ ከጥምቀቱ በቀይ ባህር በኩል መሻገር /ማለፍ/ አለባቸው። ጥምቀት ክርስቲያኖች ከፈጣሪያቸው የጸጋ ልጅነት የሚያገኙበት ከሰይጣን ነፃ የሚወጡበት ሲሆን በአንፃሩ ሀጢአታቸውም መርገመ ሥጋ መርገመ ነፍስ እንደፈርአንና ሰራዊቱ በጥምቀት ይደመሰሳል። አዋቂ ሳለ የተጠመቀም በህጻንነቱ የተጠመቀ ውጤቱ አንድ ነው። በሕፃንነቱ የተጠመቀ ሰው መጠመቁን ወላጆቹና የክርስትና አባቱ የሚነግሩትን አምኖ መቀበል ለምግባር ለትሩፋት መነሳሳት አለበት እንጂ እንደገና አጠምቃለሁ ማለት የለበትም የእስራኤላውያን ሕጻናት ቀይ ባህርን አንዴ ብቻ ከተሻገሩ ከዚያም በኋላ መሻገር እንደማይችሉ ይህም ህጻን አንድ ጊዜ ስለተጠመቀ ዳግም መጠመቅ አያስፈልገውም። አንድ ጊዜ የተጠመቀ ለምንግዜውም ተጠምዷል።

7.5. በዘፍ. 7÷1 ላይ እንደምንረዳው “እግዚአብሔር ኖህን አለው አንተ ቤተሰቦቻህን ሁሉ ይዘህ ወደ መርከብ ግባ በፊቱ ፃድቅ ሆነህ አይቼሃለውና” በማለት በመርከብ አማካኝነት ከጥፋት ውሃ ኖህን ከነቤተሰቡ ሊያድነው እንደወደደ

እንረዳለን ኖህ በትዕዛዙ መሠረት ቤተሰቦቹን ሁሉ ይዞ ወደ መርከብ እንደገባ በዘፍ. 7÷17 ላይ ተገልጿል። ኖህና ቤተሰቦቹ ለእግዚአብሔር ቃል ታዛዥ ሆነው በመርከቡ ውስጥ እንደገቡ ከጥፋት ውሃም እንደዳኑ ተረድተዋል። ኖህ ሶስቱ ልጆቹ ሴም፣ ካም፣ ያፌት፣ ሀጻናት ቢሆኑ ኖሮ ወደ መርከብ እንዳይገቡ ያግዳቸው ነበርን? ኖህ ልጆች ሀጻናት ልጆች ቢኖሩዋቸው ኖሮ ሀጻን ስለሆኑ ከመርከብ ውጭ ይተውላቸው ነበርን? እግዚአብሔርን በሃይማኖት ያላወቁና ያላመኑ ለድህነት የተዘጋጀውን መርከብ አይተው ያልተረዱ በመርከብ ውስጥ ለመግባትም ሆነ ላለመግባት በራሳቸው ፈቃድ መወሰን የማይችሉ ሕጻናት ቢኖሩ ኖሮ አድገው የፈጣሪን መኖር አውቀው አምነው ለድህንነት የተዘጋጀውን መርከብ አይተው ወደ መርከቡ ለመግባት በራሳቸው ነፃ ፈቃድ እስኪወሰኑ ድረስ ከመርከብ ውጭ የሚያቆይ ወላጅ ይኖር ይሆንን? ምንም ያልበደሉ ሀጻናት በጥፋት ውሃ እንዲጠፉ ከመርከብ ውጭ የሚያስወግባቸው ሰው እውነተኛ ወላጅም ጤነኛም መሆኑ ያጠራጥራል እግዚአብሔር ኖህን ያዘዘው ቤተሰቡን ይዞ ወደ መርከብ እንዲገባ ነው ማንም እንዳይጠፋ የእግዚአብሔር በጎ ፈቃድ ነውና።

ኖህ ከጥፋት ውሃ የዳነበት መርከብ የጥምቀት ምሳሌ እንደሆነ ቅዱስ ጴጥሮስ በ1ኛ ጴጥ.3÷20-22 ላይ ገልጿል።⁽¹¹⁾ በመርከቡ ውስጥ ኖህ ከነቤተሰቡ እንዲገባ እንደታዘዘ ዛሬም ከነቤተሰባችን እንድንጠመቅ ቤተክርስቲያን ታዛለች። በእግዚአብሔር ዘንድ ከፊል ድህነት የለውም። ኖህ መላውን ቤተሰብ ይዞ ወደ መርከቡ እንደገባ ዛሬም በኖህ አንፃር የሚገኙ ወላጆች ቤተሰባቸውን በሙሉ ሀጻናትንም ሳይቀር ማስጠመቅ አለባቸው። ሀጻናትን ከጥምቀት መከልከል ማለት ልጅን ከመርከብ አውጥቶ የጥፋት ማዕበል ውስጥ እንደመወርወር ነው። ይህም በእውነተኛው ዳኛ በእግዚአብሔር ያስጠይቃል።

ጌታ “ሰው ዳግመኛ ከወሃና ከመንፈስ ቅዱስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም” ብሏል። /ዮሐ. 3÷8/ የመዳን ወይም የድኸንነት ትርጉምና የመጨረሻ ግብ የእግዚአብሔርን መንግሥት መውረስ ነው። /1ኛ ቆሮ. 2÷9 ማቴ. 25÷34/ የዘላለም

⁽¹¹⁾ በኖህ መርከብ የገቡት ኖህና ልጆቹ፣ ከብቶቹ፣ አራዊቱ ሁሉ፣ አውሬውም፣ ጌሬ፤ ሃጥዕም ሀጥዕ፤ ፃድቅም ፃድቅ፤ ሆነው ሲወጡ፤ በቤተ ክርስቲያን መርከብነት ውስጥ የገቡ ግን ሃጥዕ ፃድቅ፤ ዘማዊው ድንግልካሂዲው አማኝ፣ ርኩሱ ቅዱስ፤ ሆነው ነው የሚወጡት፤ ቤተ ድህነት ወበረከት ናትና።

ይህ ወት የሚባለውም ሞት በሌለበት መንግሥተ ሰማይ የሚኖረው ኑሮ ነው። /ራዕይ 21÷1-4/ ይህንን የዘላለም ይህ ወት የሚገኝበትን ቦታ ለመውረስ ሰው ሁሉ መጠመቅ አለበት። ይህ ግድ ከሆነም ምንም ያልበደሉ ክፋትም የሌለባቸው ህጻናት ዳግመኛ ተወልደው /ተጠምቀው/ የእግዚአብሔር የፀጋ ልጆች እንዳይሆኑ የሚከለክላቸው ማን ነው? መንግሥተ ሰማይት የአዋቂዎች ብቻ ሳትሆን የህጻናትም ስለሆነች ህጻናት ይድኑ ዘንድ መጠመቅ ይገባቸዋል። መድኃኒታችን በመስቀል ላይ የተሰዋው በአካል ላይጉ በእድሜ ለበለጸጉ ብቻ አይደለም። ህጻናትም የዚህ መስዋዕትነት ተጠቃሚዎች ናቸው።

የክርስቶስ ሞት ለሁሉ ነውና ክርስቶስ የተሰዋላቸውን ሕጻናት አላውቁም አላመኑም ተብሎ ከበረከተ ጥምቀት መለየት በሰው ነፍስ ላይ የሚፈጸም ረቂቅ ወንጀም ነው። ከላይ እንደተጠቀስ እስራኤላውያን ልጆቻቸውን ወደ ቤተ መቅደስ ወስደው መስዋዕት ሲሰውላቸውና ሲያስባርኩዋቸው ህጻናቱም ምንም አያውቁ የህጻናቱ ምንም አለማወቅ በረከታቸውን አላስቀረውም ህጻናቱ ሲገረዙም እንደሌላው እስራኤላዊ የእግዚአብሔር ወገን ሆኑ እንጂ የእግዚአብሔር

ሕዝብ ከመሆን አላገዳቸውም። ዛሬም በህጻንነታቸው ሲጠመቁ አለማወቃቸው በጥምቀት የሚያገኙትን ፀጋ አያጡትም። ከእግዚአብሔርም መወለዳቸውን አያስቀራቸውም። ስለዚህ እንደ እግዚአብሔር ቃል ዳግመኛ እንዲወለዱ ወደ ቤተክርስቲያን ወስዶ ማስጠመቅ የክርስቲያን ወላጅ መንፈሳዊ ግዴታ ነው።

7.6. እግዚአብሔር/አምላክ ህጻናትን ከፀጋው አያርቃቸውም ከበረከቱም አይነፍጋቸውም። ገና በእናታቸው ማኅፀን ሳሉ የተቀደሱና ሀብተመንፈስ ቅዱስ ያደረባቸው ሰዎች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይገኛሉ። ለምሳሌ ነቢዩ ኤርሚያስ ገና በእናቱ ማህፀን ሳለ እግዚአብሔር እንደቀደሰው ሲገልፅ “የእግዚአብሔርም ቃል ወደ እኔ እንዲህ ሲል መጣ በሆድ ሳለሰራው አውቄሃለው ከማኅፀንም ሳትወጣ ቀድሼሃለሁ ለአህዛብም ነቢይ አድርጌሃለሁ።” /ኤር. 1÷4-5/ በማለት ጽፏል። በተመሳሳይም ሁኔታ መጥምቁ ዮሐንስም ገና በእናቱ ማህፀን መንፈስ ቅዱስ እንደሚሞላበት ቅ/ገብርኤል ለአባቱ ለዘነርያስ ሲያበሰረው “ገናም በእናቱ ማህፀን ሳለ መንፈስ ቅዱስ ይሞላበታል።” በማለት ነግሮታል። /ሉቃ. 1÷15 ይህም

ትንቢት መፈጸሙን በሉቃ 1÷42-45 ላይ እናነባለን። ስለዚህ እግዚአብሔር ሀፃናትን በማህፀን ሳሉ የሚቀድሳቸው መንፈስ ቀዱስ የሚያሳድርባቸው ከሆነ ከተወለዱ በኋላ እንዳይጠመቁ የሚከለክላቸው ማን ነው? ቢቅዱስ ወንጌል ተጽፎ እንደምናገኘው ፈጣሪያችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሀጻናት ልዩ ትኩረት በመስጠት አቅርቦአቸው አቅፎአቸውና እኙን ጭናባቸው እንደባረካቸው ተፅፏል። በጊዜው የነበሩ ወላጆች በአራቱ ልማድ ልጆቻቸውን ለማስባረክ ወደ መድኃኒታችን ይዘዋቸው ሲመጡ ሐዋርያት ወላጆቹን ተቆጧቸው ሀጻናቱን ከለከሉዋቸው መድኃኒታችን ግን ሐዋርያት የሰሩትን ተመልክቶ በዝምታ አላለፈም። “ሀጻናትን ወደ እኔ ይመጡ ዘንድ ተው አትከልክሉአቸው የእግዚአብሔር መንግሥት እንደነዚህ ላሉት ናትና” በማለት እስከ ምፅአት ለሚነሱ ሀፃናት ወደ ፈጣሪያቸው ቀርበው በረከት እንዳያገኙ ለሚያግዱ ወላጆች ማስጠንቀቂያ ከሰጠ በኋላ አቀፋቸውም እኙንም ጭና ባረካቸው ይላል። /ማቴ. 19÷13-15 ማር 10÷13-16 ሉቃ. 18÷15-17/ በወላጆች እምነት ልጆች መባረካቸውን ልብ እንበል እንግዲህ ባለቤቱ

ሀጻናትን ከበረከቱ ካልነሳቸው ካጠገቡ ካላራቃቸው ተጠምቀው ጸጋ መንፈስ ቅዱስን እንዳይቀበሉ የሚከለክላቸው ማን ነው?

7.7. ቅዱሳን ሐዋርያት በጥንተ ስብከት ሰዎችን አስተምረው አሳምነው ሲያጠምቁ ነበር። የቤተሰቡ ኃላፊ አምኖ ሲጠመቅ ቤተሰቡ በሙሉ አብሮ ይጠመቅ እንደነበረም ተጽፎ አለ። የቤተሰብ ኃላፊ እንደ ራስ ሲሆን ሌላው ቤተሰብ እንደቀረው አካል ነው። ራስ ሲጠመቅ የቀረው አካል እንደማይለይ የቤተሰቡ ሃላፊ አምኖ ሲጠመቅ መላው ቤተሰብ ይጠመቅ ነበር። ቤተሰብ የሚለው ቃል የዕድሜና የፆታ ልዩነት ሳይኖር በአንድ ቤተሰብ ሥርና ስም የሚተዳደሩ ሰዎችን ያጠቃልላል። እስራኤሎች በቤተሰብ ይኖሩ ነበር። በአንድ ቤት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች ሁሉ ቤተሰብ ይባላሉ። /ዘፍ.12÷14/ አብርሃም ብዙ ቤተሰብ ቢኖረውም እግዚአብሔር ቃል ኪዳን የገባው ከአብርሃም ጋር ነው። በረከቱ ግን ለቤተሰቡ ሁሉ ነው። /ዘፍ. 14÷14 ዘፍ. 17÷9-10

በዚሁ መሠረት ሐዋርያት የቤተሰብን ኃላፊ /አስተዳዳሪ/ ባጠመቁ ጊዜ መላው ቤተሰብም ይጠመቅ ነበር።

በቤተሰብ ውስጥ ከህጻን እስከ አረጋዊ ድረስ ስለሚገኝ ሁሉም የእድሜ ገደብ ሳያግዳቸው ይጠመቃሉ። በሐ.ሥ. 2÷38 ላይ ቅዱስ ጴጥሮስ “ነስሐ ግቡ ኃጢአታችሁ ይሰረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ የመንፈስ ቅዱስንም ጸጋ ትቀበላላችሁ የተሰፋው ቃል ለእናንተና ለልጆቻችሁ ጌታ አምላካችንም ወደ እርሱ ለሚጠራቸው በሩት ላሉ ሁሉ ነው” በማለት ጥምቀት ፀጋ መንፈስ ቅዱስና የተሰፋ ቃል ለአዋቂ ብቻ ሳይሆን ለሕጻናትም እንደሚታደል ገልጿል። ለምሳሌ በሐ.ሥ. 10÷44-48 እና በሐ.ሥ. 11÷13-14 ቆርኖሌዎስ ከነቤተሰቡ በሐ.ሥ. 16÷15 ላይ ሊድያ ከነቤተሰብዋ በሐ.ሥ. 16÷43-44 የእስር ቤቱ ዘበኛ ከመላ ቤተሰቡ ጋር በ1ኛ ቆሮ 1÷16 የእስጢፋኖስ ቤተሰብ እንደተጠመቁ ተጽፎ ይገኛል። እነዚህ ቤተሰብ ውስጥ ህጻናት የሉም ማለት ሀሰተኛነት ነው። ህጻናት መጠመቅ የለባቸውም ማለት ደግሞ በመጽሐፍ ቅዱስ ያልተጻፈ ማንበብና ኢክርስቲያናዊነት ነው።

በእነዚህና እነዚህን በመሳሰሉት ምክንያቶች ቤተክርስቲያናችን ህጻናትን በ40ና በ80 ቀን ታጠምቃለች

በፍትሐ ነገስት አንቀጽ 3 ላይ ቅዱሳን አባቶች “በጥምቀት የተሠራው ለወንዶችም ለሴቶችም ለትልልቆችም ለትንንሾችን ነው” ማለታቸው ከቅዱስ መጽሐፍ መረዳታቸው የቅዱሳን ሐዋርያት ተከታዮች በመሆናቸው ነው። ስለዚህ ወንድ በ40 ቀን ሴት በ80 ቀን እዲጠመቁ ታዟል። ነገር ግን ህጻኑ ወይም ህጻኗ ለሞት የሚያስጋቸው ሆኖ ከተገኘ ከ40 ቀን በፊት መጠመቅ ይችላሉ። ህጻኑ ሳይጠመቅ ቢሞት በካህን ጥፋት ከሆነ ከሥልጣን ከህጎች እንዲሻር ጥፋቱ በወላጆች ከሆነ ለተወሰነ ጊዜ ከምዕመናን እንዲለዩ ይደረጋል። ፍትሐ ነገሥት መንፈሳዊ አንቀር 3

ህጻናት የዘላለምን ሕይወት እንዲያገኙ የወላጆችና የቤተክርስቲያን ፍላጎት ነው። ያለጥምቀት ደግሞ ዘላለማዊ ሕይወት አይገኝም። ቤተክርስቲያን ህጻናት በወላጆቻቸው እምነት የተነሳ የወላጆቻቸውን እምነት የእነሱው እምነት በማድረግ ሕጻናትን ከእግዚእብሔር መንግሥት ውጭ እንዳይሆኑ ታጠምቃለች። ህጻናት በመጠመቃቸው የቤተክርስቲያን ህይወት ይለማመዳሉ።

ከረጅሙ ባጭሩ ከሙሉ በከፊሉ ከብዙ በጥቂቱ
የምስጢረ ጥምቀት ትምህርት ይህን ይመስላል።

ምስጋና ይሁን ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ ዛሬም
ዘወትርም ለዘላለሙ አሜን!!

ክፍል ፫ (ሦስት)

የመናፍቃን ማንነት

ከቤተክርስቲያን ታሪክ አንፃር

በመጀመሪያ ስለ መናፍቃን ማንነት ከማየታች
አስቀድሞ ይህን ትምህርታዊ ጽሁፍ ለምን መማርና ማወቅ
አስፈለገ እንል ይሆናል። ማወቅ ያስፈለገበት ዋናው ቁም
ነገር ዛሬ ዓለምን በክህደታቸው ለሞት የዳረጓት የመናፍቃን
የሐሰት ትምህርታቸውን ምዕመናን እንዲያውቁትና
ጥርጥርን አስወግደው ማንነታቸውንም ተገንዝበው
በቀደመቸው እምነታቸው እንዲጸኑ ለማድረግ ነው።
መናፍቅ የሚለው ቃል “ናፈቀ” ተጠራጠረ ካለው የግዕዝ
ግስ የተገኘ ነው።

መናፍቅ “ተጠራጣሪ በብዙ ቁጥር “መናፍቃን
ይሆናል ማለት ነው። መናፍቃን የተለያዩ ስያሜዎች አሏቸው

- በዘመነ ክርስቶስ “ፀረ-ዊ ወልደ ፀረ-ዊ /ጠላት የጠላት ልጅ/ ተብለው ይጠሩ ነበር። ማቴ 13÷39 ማቴ 22÷46-47
- በዘመነ ሐዋርያት “ቢፅ ሐሣውያን” ይባሉ ነበር 2 ቆሮ 11÷26 የሐ.ሥ. 15÷1
- በዘመነ ሊቃውንት መናፍቃን ተባሉ። ትርጓሜውም ተቃዋሚዎች ማለት ሲሆን የክርስቶስን አምላክነት፣ የትድስት ድንግል እመቤታችንን ክብር፣ የትዱሳንን ምልዝ፣ የመላዕክትን ተራዳኢነት፣ የካናትን ሥልጣን ወዘተ. ባጠቃላይ አርቶዶክሳዊ ትውፊትን ስለሚቃወሙ መናፈቃን ተብለዋል።

መናፈቃን

- የትዱሳት መጻሕፍትን ቃል ያጣምማሉ 2ጴጥ.1÷20-21 ማር. 4÷5-7
- በንባብ ብቻ እንጂ /በመጻህፍት ምሥጢር/ አያምኑም 2ቆሮ 3÷6
- ሆዳቸው አምላካቸው ነው። ዕን. 12÷15-17 ሮሜ. 16÷17-20 ፊልጲ. 3÷17-21

የቤተክርስቲያን አባቶችም በዘመኑ የተነሱትን መናፍቃንን አሳፍረው ለመመለስ እና ሃይማኖታችንን ለማጽናት ሦስት አበይት ጉባኤዎችን አዘጋጅተው ከሃይደያንን አሳፍረው አውግዘው ለይተዋቸዋል።

ሦስቱ የቤተ ክርስቲያን ዓለም አቀፍ ጉባኤያት

- አርቶዶክሳዊት ተዋህዶ ቤተ ክርስቲያናችን የምትቀበላቸው ጉባኤያት ሦስት ብቻ ናቸው። 4ኛውን የኬል ቂዶንን ጉባኤ አትቀበልም።

1ኛ. የኒቅያ ጉባኤ በ325 ዓ.ም ተደረገ

- በአርዮስ የወልድን የባይሀርይ አምላክነት መካድ ምክንያት በታላቁ ቄስጦንጢኖስ ዘመነ መንግሥት 318 ሊቃውንት በተገኙበት ተደረገ።
- የጉባኤው መሪ የእስክንድርያው ሊቀ ጳጳስ አለስክንድሮስ ሲሆን አፈጉባኤው ሊቀዲያቆናት* አትናትዮስ ነው።

* በሃይማኖት አበው ሠለቱ ምዕት “ወነአምን በመንፈስ ቅዱስ እግዚዕ ማሆኖ” እስከሚለው ያወሰኑ መሆኑ ተገልጿል።

- “ሁሉን በፈጠረ” ከሚለው ጀምሮ ለመንግሥቱም ፍጻሜ የለውም” እስከሚለው ያሉው የጸሎተ ሃይማኖት አንቀጽ ተወስኗል።*

2ኛ ጉባዔ

የቁስጥንጥያው ጉባዔ በ381 ዓ.ም ተደረገ

- የመንፈስ ቅዱስን አምላክነት ለካደው በመናፍቁ በቁስጥንጥያው ሊቀ ጳጳስ በመቅደንዮስ ምክንያት በታላቁ ቴዎዶስዮስ ዘመን መንግሥት 150 ሊቃውንት በተገኙበት ተካሄደ።
- የጉባዔው መሪ የኢስክንድሪያው ሊቀ ጳጳስ ጢሞቴዎስ ዘአልቦ ጥሪት ነው።
- ሠለስቱ ምዕት ከወሰኑት ከኒቃያው ጉባኤ የሃይማኖት ቀናና በማያያዝ

በዘመኑ አትናቴዎስም የእንስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ዲያቆናት ነበር።

“በመንፈስ ቅዱስ እናምናለን” ከሚለው ጀምሮ “የሚመጣውን ሕይወት ለዘላለሙ” እስከሚለው የሃይማኖት ቀናና አንቀጽ ሃይማኖት ተወስነ።

3ኛው ጉባዔ

የኢፊሶን ጉባዔ በ431 ዓ.ም ተደረገ

የክርስቶስን የባህርይ አምላክነት በመጠራጠር ሁለት አካል ሁለት ባህርይ አለው ብሎ በተነሳውና የድንግል ማርያምን ወላዲተ አምላክነት፣ በካደው በመናፍቁ በቁስጥንጥያው ሊቀ ጳጳስ በንስጥሮስ ምክንያቱ ተደረገ።*

- 200 ሊቃውንት ተሰብስበዋል።
- በእስክንድርያው ሊቀ ጳጳስ ቅዱስ ቂርሎስ አማካኝነት ጉባኤው ተመርቶ መናፍቁ ንስጥሮስ ተወግዞ ተለይቷል።

* በሃይማኖት አበው ሠለስቱ ምዕት ፕወንሊምን በመንፈስ ቅዱስ እግዚዕ ማህየሮኛ እስከሚለው የወሰኑ መሆኑን ተገልጿል

* በዘመኑ አትናቴዎስም የእንስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ዲያቆናት ነበር።

4ኛው ጉባዔ

የኬልቄዶን ጉባዔ በ451 ዓ.ም ተደረገ

ጉባዔ ከለባት ይባላል

- ቤተ ክርስቲያናችን አትቀበለውም
- ኬልቄዶናውያን መልካሙንና ቀናውን የጌቱን ጉባዔዎች የሃይማኖት ቀኖና ለማፍረስና የንስጥሮስን ባህል ለማደስ በንጉሡ በመርቅያኖስ ትእዛዝ የተደረገና የተቋቋመ ጉባዔ ነው።
- “ሁለት ባህርይ ሁለት ፈቃድ ሁለት ሥራ” በማለት የሚያስተምሩ መለካውያን ከቤተክርስቲያን ተለዩ
- እውነተኛው የቤተክርስቲያን ቅዱስ አባት ዲዮስቆሮስ በጉባዔው ተገኝቶ የመናፍቁን የልዩንን ደብዳቤ ስህተት በማጋለጡ ተደብድቦ ጥርሶቹ ረግፈው ጽሀሙ ተነጭቶ በደሴተ ጋግራ ተጋዘ።
“ዛቲ ይዕቲ ፍሬ ሐይማኖት” ብሎ ለመንፈስ ቅዱስ ልጆቹ ላከላቸው።¹

¹ ቅዱስ ዲዮስቆሮስ በደሴተ ጋግራ በእሥር ቤት በተወሰደ ጊዜ በአረግውያን ደብዳቤ የረገፉ ጥርሶቹን ላስተማራቸው ክርስቲያን ወገኖቹ ይህን የሃይማኖት ፍሬ

- የንስጥሮስን ትምህርት የተቀበሉ የልዩን ተከታዮች “ካቶሊክ” ወይም የሁለት ባህርይ እምነት ተከታዮች ተባሉ፤ የጥንቱን የአባቶቻችንን እምነት አንለቅም ያሉት ደግሞ አርቶዶክሳውያን ተባሉ። እምነታቸውም የጥንቱን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ትምህርት የተቀበሉትና የተከተሉት አንድ አካልና አንድ ባህርይ ያሉት ያዕቆባውያን /አርቶዶክስ ተዋህዶ/ ተብለዋል።

- በ1054 ዓ.ም መለካውያን /የካቶሊክ እምነት ተከታዮች/ በሥልጣንና በትምህርተ ሃይማኖት ተጣልተው ለሁለት ተከፈሉ።

1. የግሪክ አርቶዶክስ መለካውያንና

2. የሮማ ካቶሊክ ተብለው ተለያዩ

የልዩነታቸው ምክንያት

ካቶሊኮች የቁስጥንጥንያ ጉባዔ ከወሰነው ውጪ ወነአምን በመንፈስ ቅዱስ እግዚዕ ማህየዊ ዘሠረፀ እምአብ በሚለው ላይ ወእም ወልድ ማለትም መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ ሰረጸ ብለው ስለጫመሩ ይህ አባባል ከመጸሀፍተ

ነፃ ብሎ እንደላከላቸው የቤተክርስቲያን ታሪክ ያስተምረናል። እውነትም /ፍሬ

ሐዲሳትም ሆነ ከአበው ቀኖና ሃይማኖት የወጣ አዲስ ባህል በመሆኑ ነው። የምሥራቅ አርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት ከካቶሊክ የተለዩት።

ፕሮቴስታንትና ክፍፍሎቹ

ከሐዲያንና ከሀይታቸው መናፍቃንና ኑፋቂያቸው

1. ሉተራውያን

- የፕሮቴስታንት እምነት መስራቹ በ1517 ዓ.ም ከካቶሊክ እምነት የተገነጠለው ጀርመናዊ መነኩሌ ማርቲን ሉተር ነው።
- በዘመኑ በካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሥጋዊ ሥራ ተስፋፋቶ ነበር።
- የኃጢአት ማስተሠረያ ካርድ /...../ መስፋፋት የነበረበት ሠዓትና ጊዜም ነበር።
- የቤሔረተኝነት ስሜትና ሎሎችም ችግሮች ነበሩ።

- ሉተር ይህንን የኃጢአት ማስተስሪያና ሌሎች ችግሮችን ተቃውሞው 95 የክርክር አንቀጾችን የያዘውን ጽሁፍ ዊቲን በርግ ባለው የቤተክርስቲያን ደጃፍ ለጠፈው። መመሪያውም “መጽሐፍ ቅዱስን ማንም ሰው እንደ ራሱ ፈቃድ መተርጎም ይችላል” የሚል ነበር።

ሉተር ማነው?

- በ1483 ዓ.ም በማዕድን ማውጣት ሥራ ላይ ከተሰማራው አባቱ ከሐንሰንና ከአናቱ ከማርጋሪት ሔድነሪ ጀርመን ውስጥ አይስክን ከተማ ተወለደ።
- ወላጆቹን ጠይቆ ወደ ኤርፋትት /ዩኒቨርሲቲው/ ሲመለስ ከመንገድ ላይ አደገኛ አውሎ ነፋስ ሲያንገላታው የሚሞት መስሎት ከዚህ ብታተርፈኝ ቀሪ ሕይወቴን አምላኬን በምንኩሰና አገለግላለሁ በቅድስናም እኖራለሁ ብሎ ቃል ኪዳን ገብቶ መነኮሰ /በ1505 አውግስቲንያን ገዳም/
- በ1520 ፓፓው አወገዘው እርሱም መለዩቱን አበሰረ።

- በ1521 በንጉሥ ፓርልክ /እስፓኝ/ ሞት ተፈርዶበት ለ1 ዓመት ያህል ሰሙን ለውጦ ጆርጅ ተብሎ ተደብቆ ኖረ።
- በ1525 ለጀርመን ገበሬዎች በመቆም ፈንታ ለልዑላን ጋያላን ቆጥ ገበሬው ካላረፈ በሠይፍ ቆራርጡት በሎ አዘዘ
- በ1517 በምንኩስና መኖሩን ባለመፈለጉ ቆቡን አውልቆ በሴት ገዳም ያለቸውን ማርጋሪት የተባቸውን መነኩሲት ለግብቶ ምንኩስናውን አፈረሰ
- በ1546 ሞተ “ሞቱ ለሐጥዕ ፀዋግ” እንዲሉ በክፉ ለጽጾት ሞተ። ዛሬም ተከታይ ልጆቿ የቅድስናን ኑሮ ሲቃወሙ እናያቸዋለን።

2. አናባፕቲስቶች /ዳግም አጥማሂዎች/

(Anna-Baptists)

- በ1525 ዓ.ም በኮንራድ ግወቤልና በፈልናስ ማንዝ መሪነት የተሰበከው የአናባፕቲስቶች ትመህርት ስዊዘርላንድ ውስጥ በዙሪክ አካባቢ እየተስፋፋ ሔደ።

- በመጀመሪያ ሉተር ወጥ መንገድ የሚፈጽምባቸውን ቅጣት ተቃውሞ ነበር። ነገር ግን በ1530 ዓ.ም ንቅናቄአቸውን በሠይፍ እንዲገልጡ አዘዘ።

ሀ. ሚና ሲሞንስ በ1559 ኔዘርላንድ ውስጥ ሚናናይትን /ሚናናውውያንን መሠረተ። /Mennonites/

ለ. ጳኩብ ሉተር አስትርያ ውስጥ ሉተራይት /ሉተራውያንን/ መሠረተ ተከታዮቻቸው የግል ሐብትን ይቃወማሉ። እምነታቸውን በተግባር ለመግለጽ በሚያደርጉት ሐሴትና ፈንጠዝያ በመገፋፋት አንዳንድ ጊዜ ሕገ ወጥ ተግባሮችን ፈጽመዋል።

- ሚናናይቶች በ1924 ወደ ኢትዮጵያ ለመግባት ሞክረው አልተላካላቸውም በኋላ በ1938 ናዝሬት ከተማ ገብተው ጋ/ማርያም ማሞን ሆስፒታል አቋቋሙ። ዛሬ መሠረተ ክርስቶስ ይባላሉ።

3. ካልቪኒዝም /Calvinism/

- መሥራቹ የፈረንሳይ ተወላጅ ጆን ካልቪን /1509-1564 ዓ.ም/

- በመጀመሪያ ዝግግር /ሪፎርምድ ቸርች/ በ1518 ጀመረ
- በ1522 ዓ.ም በዙሪክ ተደራጀ
- በ1581 ዓ.ም ሲዋጋ በጦርነት ሞተ
- ካሊቪኒስቶች በአውሮፓ “ሪፎርምድ ቸርች” ሲባሉ በእንግሊዝና በአሜሪካ “ፕሪስባይቴሪያን” ይባላሉ።
- በ1531 ካቪን ተተካ
- ትምህርቱን ሰምተው በማይፈጽሙት ላይ ውግዘትና የትግት ሕገንም አወጣ።
- ግንኙውም ሰው ለጽድቅም ሆነ ለዘላለማዊ ትግት አስተድሞ ተወስኗል ብለው ያምናሉ።
- በ1910 ወደ ኢትዮጵያ ገባ

4. አንግሊካን /Annglican/

- በንጉሥ ሔኔሪ 8ኛ በቀጥታ የተደረገ ለውጥ ነው።
- በጋብቻው ምክንያት በ1532 ከካቶሊክ ተገነጠለ።
- በ1533 ዓ.ም አዲስ ጳጳስ ሾመ። ሌላም ሚስት አገባ፤ ዝሙት!!

- በ1534 ዓ.ም የተቃወሙትን እየሰየፈ ያስፈራራቸው ጀመር
- ሔኔሪ በ1547 ዓ.ም ከሞተ በኋላ አምነታቸው ተደብላለቀ

5. ሜቶዲስት /Methodist/

- በ1784 ዓ.ም ከእንግሊዝ ቸርች ተገንጥለው በአሜሪካ ሜቶዲስት ቸርች ተብለው ተቋቋሙ።
  - ጆን ሚስሊይ፣ ቻርለስ ዌርሊስ፣ ዌስሌይና ጆርጅ ዘዋይት የተባሉ ሰዎች ናቸው መሥራቾቹ።
  - ሥርዓትና ዘዴ የሚል መጽሐፍ ጽፈው ስለነበር ሜቶዲስት ተባሉ።
- የቤተክርስቲያንን ሥርዓትና ትውፊት የሚቃወሙ ናቸው።

6. ፔትኮስቶች /Pete- Coastal/

- በአሜሪካ ቶኪኮ በተባለው ሥፍራ በ1991 ዓ.ም ቻርለስ ፖርሃም በተባለ ሜቶዲስት ቄስ ተመሠረተ
- በ2ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበረው ሞንታንኖስ የተባለው መናፍቅ ተከታዮች ናቸው።

- ሞንታንየስ ከልጆቹና ከተከታዮች ጋር በመሆን በመንፈስ ቅዱስ ተሞልቻለሁ፤ በልሣን እናገራለሁ፤ ከመጽሐፍ ቅዱስ የተሻለና የላቀ ራዕይ ተሰጥቶኛል ይል ነበር።
- የዛሬዎቹም ሴነጤዎች ክፍፍሎች ቢኖራቸውም ትምህርታቸው የሞንታንየስ በመሆኑ ምንታኒስት ይባላሉ። ሁለቱ ዋና ዋና ክፍሎቻቸውም ከዚህ የሚከተለው ነው።

ሀ. የኒተርያሊዝም ወይም ኢየሱስ ብቻ የሚባሉት ናቸው /Only Jesus/

- ትምህርታቸው እንደመናፍቁ እንደ ሰባልዮስ ነው።
- በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም የተጠመቁት ሁሉ እንደገና በኢየሱስ ስም መጠበቅ አለባቸው ይላሉ።
- ፀረ ሥላሴ ናቸው። በሥላሴ አያምኑም፤ ወይም እንደነት ሦስትነትን አይቀበሉም።
- ዋንስ ቸርች ተብለውም ይጠራሉ*

* Only Jesus

ኢየሱስ ብቻ በማለት አብና መንፈስ ቅዱስን ለያይተው የሚከዱ ናቸው።

-በመቀሌ በኩል የገባውና በኢትዮጵያ ያለው

ቅርንጫፋቸው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ይባላል።

ለ. ትሪኒቴሪያን /Triterian/

በሥላሴ እናምናለን ካሉ በኋላ ክርስቶስን ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ አሳንሰው ይመለከቱታል። 26 ቅርንጫፎች ቢኖራቸው ከእነዚህም መካከል “አሴምብሊስ አፍ ጎድ፤(Assemblies of God) ቸርች አፍ ጎድ ኢን ክርይስት፤ /Church of God in Crist) ዩናይትድ ፔንቴክስታል ቸርች United Pent-Costal Church etc. ወዘተ ይገኙበታል። በኢትዮጵያም፤ ሙሉ ወንጌል፤ መሠረተ ክርስቶስና ቤተል፤ የመሳሰሉ ቅርንጫፎች በመባል ይጠራሉ።

8. የይሆዋ ምስክሮች /Jehauea Witness/

- የይሆዋ ምስክሮች ማኅበር በአሜሪካን አገር ፔንሲልቫኒያ በተባለው አውራጃ በ1872 ዓ.ም ቻርልስ ቴይዝራበል በተባለ ሰው ተመሠረተ
- ኑፋቄአቸውን ለማሠራጨት ጋዜጦችና መጽሔቶችን ያሰራጩ ከእነዚህም ውስጥ፡-

ሀ. በምድር ለዘላለም እንኑር የሚሉ ጽሁፎች

ለ. መንግሥተ ሰማያት የሚገቡት ታወቁ

የሚሉ ጽሁፎች ይገኙበታል።

- በ1884 ዓ.ም የራሳቸውን ትምህርት ለማስፋፋት የሚጠቅማቸውን መጽሐፍ ቅዱስ አሳተሙ
- በዚህ መጽሐፍ ብዙ ጥቅሶችን ለውጠዋል /ለምሳሌ
ዮሐ. 1÷1፣ ቆላሲ. 1÷15-17፣ ራዕ. 2÷6፣ ቲቶ. 2÷13፣
2ኛ ጴጥ 1÷1፣ ራዕ 3÷14
- በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በ236 ቦታ ላይም
“በእግዚአብሔር” “ፈንታ” “ይሆዋ” የሚለውን ቃል
ተክተዋል።
- ከመጽሐፍ ቅዱስ ይልቅ የራሳቸውን መጽሐፍት አክብረው
ይቀበላሉ።
- ትምህርታቸው የአርቶስ ትምህርት ሲሆን እነርሱም
በቤተክርስቲያን አነጋገር አርቶሳውያን ይባላሉ
/Arianism/

ቻትልስ ራስል ማን ነው?

- በመጀመሪያ የፕሪስባይቴሪያን ተከታይ የነበረና በኋላም
ኮንግሪጌሽናል ቸርች የገባ። በኋላም ተመልሶ ኢ-አግኒ
/Pagon/ ሆነ። እንደገናም እምነቱን በመለወጥ
የአድቪንቲስት ዕምነት ተከታይ ሆነ።
- የክርስቶስ አመጣጡ በማይታይና በመንፈሣዊ አካል ነው
አንጂ በክብር ትስብዕት አይደለም በማለት ከአድቪንቲስት
ተገነጠለ።
- ተከታዮች በቅድስት ሥላሴ አንድነትና ሶስትነትን
በክርስቶስ የባህርይ አምላክነት አያምኑም።
- መሬት ለወደፊት ገነት ትሆናለች፤ ዘላለማዊት በለሆነች
አታልፍምና፤ ክርስቶስ ምድራዊ ንጉሥ ነው፤
በመሬትም ላይ ይነግሳል፤ መንግሥተ ሰማያትን
የሚወርሱት 144,000 የጌታ ታማኞች ብቻ ናቸው ብለው
ያምናሉ። የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊወስኗት አስብው
ይሆን? እንጂ! እንደነርሱ አባባል በክርስቶስ ደም
ከዘላለም ሞት ነፃ የወጣ ሁሉ የገሃነም እሳት ተቀጧ
መሆኑ ነዋ! ወይ ከሀደት?

- በ1914 ክርስቶስ ወደ መቅደሱ ገብቶ መግዛት ይጀምራል የጥፋት ጊዜም 1914 ነው ብለው ነበር፤ አልተሳካቸውም እንጂ! ትንቢታቸውም ሐሰት በመሆኑ።

እስከ ዛሬ ክርስቶስ በምድር ላይ ለመንገስ አልመጣም አሁንም በምድር ሊነግሥ አይመጣም ሰማያዊ ሥልጣን አምላክነትና ጌትነት የማን ሆኖ? ክብር ይግባና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግመኛ የሚመጣው ለፍርድ ነው።

- እንደገናም በ1975 ምዕረት ነው ቢሉም ከሸፈባቸው።
- በሐክምና ደም መስጠትንና፣ ለሀገር መዋጋትን፣ ለምድራዊ መንግሥት መገዛትንና፣ የአንድ ሃገር መለያ የሆነውን የነፃነት ምልክትን ባንዲራን ማክበርን ይቃወማሉ። ምክንያቱም የሃይማኖት ሰዎች ሥላሌሆኑ የእግዚአብሔር ፍቅር፣ የወንድም /የወገን ፍቅር/፣ የሃገር ፍቅር የሌላቸው ሥላሌሆኑ ማንነታቸውን በሥራቸው እየገለፁት ይገኛሉና እናስተውል።

- በአለም አብያተ ክርስቲያናት ሀብረትም አባል አይደሉም /W.C.C./ (*) ምንም እንኳን መነሻው መጽሐፍ ቅዱስ ቢሆንም ትምህርታቸው ከሀደት ስለሆነ ፀረ ክርስቶስ በመባል ይታወቃሉ።

8ኛ. ሰባልዮስ:- የተባለው መናፍቅ ደግሞ የሥላሴን

አንድነትና ሦስትነት በመቃወም እንዲህ አለ። አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ አንድ ገፅ ናቸው እንጂ ሦስት አይደሉም ምክንያቱም አለ። እግዚአብሔር በዘመነ አበው አብ በመባል ሲታወቅ፤ በዘመነ ሥጋዊ ደግሞ ወልድ ተብሎ መጣ፤ ቀጥሎም በዘመነ ሐዋርያት መንፈስ ቅዱስ ተባለ እንጂ ያው አንድ አምላክ አንድ ገፅ ነው። በማለት ከሀደቱን አስተላልፎ አናገኘዋለን።

እኛ ግን አባቶቻችን ሐዋርያት እንዳስተማሩን ሥላሴን በሰም በግብር መአካል ሦስት ስንል በመለኮት በአገዛዝ በሥልጣን አንድ አምላክ ብለን እናምናለን። ሠለስቱ

(*) world Church Council

ምዕትም “ይሄለሱ በአካላት ወይትዋሃዱ በመለኮት” በማለት አስተምረውናል።⁽²⁾

9. ፎጢናሰ፡- እግዚአብሔር ወልድ ከትድስት ድንግል ግርያም ከተወለደ በኋላ ታወቀ እንዲ ቀድሞ ከአብ ዘንድ የለም በማለት “ለፈ እግርያም ከዋኔሁ” ብሎ ልጅን ከአባቱ ከአብ፣ ከግህየዊ ህይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ፣ ለይቶ የተናገረ ሴሆነ እኛ ግን በመንፈስ ቅዱስ መምህርነት ምስጢርን ከነትርጉሙ ጠንቅቀው ያሳወቁን አበው እንዳስተማሩን ለአይን ጥቅፋ ያህል እንኳ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ የተለያዩበት ጊዜና ሠዓት እንደሌለ ስናምን፤ መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዘመናት ከመቆጠራቸው፣ ዓለም ካለመኖር ወደ መኖር ከመምጣቷ አስቀድሞ የነበረ ዛሬም ያለ ለዘላለምም የጊናር ፍፃሜ የሌለው አምላክ መሆኑን እናምናለን። ቅዱስ ጳውሎስ እንደተናገረው “ኢየሱስ ክርስቶስ ዘትግልም ወጥም ወክመ ውዕቱ እስከ ለዓለም” እንዲሁም ከዓለም መፈጠር በኋላም ከእመቤታችን ከትድስት

⁽²⁾ ፀሎተ ሃይማኖት ወይም የሃይማኖት ፀሎት በደረሱት እንቅፅ ውስጥ ተመልክት
* ዕብራይስጥ ምዕ. 13፡8 ተመልክት

ድንግል ግርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነስቶ በተዋህዶ ከበረ ብለን እናምናለን።

ከብር ይግባውና ጌታችን መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ስለ ቀዳማዊነቱ ሲናገር “እምቅድመ ይትወለድ አብርሃም ሃሎኩ አነ” ብሎ አስተምሮናል።⁽³⁾

10ኛ. አርሱሳውያን፡- በመባል የሚታወቁት የአርሲስ ወገኖች ደግሞ አካላዊ ቃል ሲላል የወረደው በነፍስና በሥጋው ነው ብለዋል። ፍፁም ክህደት! እኛ ግን አካላዊ ቃል ኢየሱስ ክርስቶስ በአካሉ ነፍስ ሲላል ወረደ፤ በአካሉ ሥጋ በቱሴፍና በኒቆዲሞስ ተገንዞ ወደ መቃብር ወረደ፤ ያም ሥጋ ከመለኮት ሳይለይ ከነፍስ ብቻ ተለይቶ እስከ ዕለተ ትንሳኤ ድረስ በዚያ በመቃብር ውስጥ ስነበተ። በዚያም ሙስና መቃብርን አጠፋልን መለኮትም ከነፍስም ከሥጋም ሳይለይ በአካሉ ነፍስ ሲላል ወረደ በሲላል ያሉትን ነፍሳት ነፃ ያወጣ ዘንድ። በመሆኑም በባህርዩ ምሉዕ በኩለሄ እንደመሆኑ ምንም እንኳ በክርስ መቃብር ቢያድርም በፅርሃ አርያም በአብ ፅጅና በዘባነ ኪሩብ ነበረ፤ አለ፤ ይኖራልም፤ ብለን

⁽³⁾ ዮሐ. 8፡59

እናምናለን። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅም ድርሳነ ቶማስን ሲተረጉም እንዲህ አለ “አንተ ውዕቱ አምላክ ዘበአማን ወአንተ ውዕቱ ፍፁም ስብዕ አንተ ውዕቱ ዘትነብር ውስተ አርያም ዲበ መንበረ ስብሃቲክ ወአንተ ዲበ ዕፀ መስቀል” በማለት ገልጾታል።

11ኛ. አውጣኪ:- የኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ እንደ አዳም ወገኖች ሥጋ የሚራብ የሚጠማ፣ የሚደክም አይደለም ብሎ ክህደትን ሲያስተላልፍ እንሰማለን። ነገር ግን እኛ የምናምነው መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እኛን ለማዳን ሰው በመሆኑ በለበሰው ሥጋ ተራበ፣ ተጠማ፣ ደከመ፣ ታመመ፣ ሞተ፣ ተቀበረ ስንል በመለኮታዊ ባህርይ ግን ይህ ሁሉ እንደሌለበት እናምናለን። ቅዱስ ጴጦርስም “ሞተ በሥጋ ወሃይወ በመንፈስ” በማለት አስተምሮናል።^{(*)4}

12. መንክዮን:- የክርስቶስ ሥጋ እውነተኛ የሠው ሥጋ ባይሆን ምትሐት ነው። በማለት የሥጋዊን ምስጢር ይቃወም ። ጳውሎስ ግን የክርስቶስ ሥጋ ከእኛ

ባህርይ ሥጋ ያልተለየ ከራስ ጠጉር እስከ እግር ጠፍር ድርስ አዳማዊ አካል ያለው ሲሆን ነባቢት ለባዊትና ሕያዊት ነፍስ ያለችው ፍፁም ሰው ፍጹም አምላክ ነው እንጂ ምትሐት ነው አንልም። እርሱ ራሱ መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለተጠራሩት እንዲህ አለ “ስለ ምንስ አሳብ በልባችሁ ይወጣል ይወርዳል? እኔ ራሴ እንደሆንኩ እጆቼንና እግሮቼን እዩ በእኔ እንደምታዩት ለመንፈስ ሥጋና አጥንት የለውምና እኔን ዳሣችው እዩ..... ብሎ እግሮቼንና እጆቼን አሳያቸው”።^{(*)5}

13ኛ. አርጌንስ:- የሥላሴን ባህርይ የሚያበላላጥ ሲሆን ወልድ ከአብ ያንሳል አብን በስልጣን በክብር አይተካከልም፤ መንፈስ ቀዱስም ከወልድ ያንሳል በህልውናው አንድነት የለውም፤ ብሎ ሲክድ እኛ ግን በሥላሴ ዘንድ መብለጥ መበላለጥ የለም አንድነታቸው ሦስተነታቸውን ባይጠቀልለው ሦስትነታቸው አንድነታቸውን ባይለያየው ዕሩያን ናቸው እንላለን።

አባ ህርያቆስም በቅዳሴው እንዲህ አለ:-

^{(*)5} ሉቃ 24-38-42

“አብርሃም ከይስሐት እንደሚበልጥ ይስሐትም ከያዕቆብ እንደሚበልጥ ለመለኮት እንዲህ አይደለም፤ አባት በመሆን አብ ልቶን አይበልጠውም ወልድም ልጅ በመሆን ከአብ አያንስም መንፈስ ቅዱስም ትክክል ነው” (*6) በማለት እሪናቸውን ብሩህ አድርጎ ገልጾታል።

14ኛ. እስማኤላውያን፡- ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ አይደለም። ምክንያቱም አላህ አይወርድም አይወለድምና ዘመስቀልም የተሰቀለ እርሱ ሳይሆን አምሳያውን በመስቀል እንዲሰቀል አደረገው በማለት ቢናገሩ እንሰማለን። እኛ ግን ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ ባህርየ መለኮቱ የማይለወጥ የባህርይ አምላክ እንደሆነ ስናምን በመስቀል የተሰቀለውም ብዙዎችን (እዳምንና ልጆችን) ለመታደግ የእኛን ርግማን ለመደምሰስ እንደሆነ ሁሉ፤ በሊቀ ካህናቱ ባረያ እጅ በጥሬ የተመታው፣ በዲላጦስ አደባባይ የተገረፈው፣ በለንጌናስ ሐራዊ ጦር ጎኑን የተወጋው፣ መድሃኒታችን ኢየሱስ

(*6) ቅዱስ ግርማንን ተመልከት

* የእስልምና እምነት ተከታዮች በሌላ አነጋገራቸውም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር አይደለም ወይም የአብ የባህርይ ልቶ አይደለም በማለት ለሠግደ ደጃ ለእግዚአብሔር ልጅ የለውም ብለው ቢናገሩ እንሰማቸዋለን።

ክርስቶስ ነው እንጂ አምሳያው አይደለም ብለን እናምናለን።

15. ሞርሞናውያን /Mormons/-

- በ1831 ዓ.ም በጆሴፍ ስሚዝ አማካይነት የተመሠረቱ ሲሆን፤
- እግዚአብሔር እንደኛ ሰው ነበር ሰውም እግዚአብሔር መሆን ይችላል ባዮች ናቸው። /ፍጹም ከሀደት/
- ሰው ሳይጠመቅ ከሞተ በድኑን ያጠምቁታል
- መጽሐፍ ቅዱስንም በመተው የራሳቸውን መጽሐፍ The Book of Mormon የሚል መጽሐፍ አዘጋጅተዋል
- ከደረታቸው ላይ ብራዘርስ የሚለውን ለጥፈው ያዞራሉ። መለያቸው መሆኑ ነው።

ባጠቃላይ የተዳጃቸው እርቶዶክስያውያን ወገኖቹ የመጨረሻ መልዕክቱም፡-

እነዚህ ሁሉ መናፍቃን ከእውነተኛይቱና ከሐዋርያዊቷ ቤተ ክርስቲያን ተለዩ። እንደየሥጋ ፍላጎታቸውም በየራሳቸው መንገድ ተጓዙ። ዛሬም የእነርሱ የግብር ልጆች በተለያዩ ዘዴዎች የዋሃን ምእመናንን እያሳሳቱ ከእውነተኛው

እምነታቸው እየለዩአቸው ነው። ይህም አዳዝ እንዳልሆነ ዘላይ የተገለጸውን መሠረታቸው መመልከት ይቻላል። ስለዚህ ይህ ለምን ሆነ ብሎ ከመጨነቅና የጥፋት ተልእኮአቸው መሣሪያ ከመሆን ራሥን መጠበቅ ይገባል። መጨረሻቸው ጥፋት ነውና።

ጌታችን መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም በወንጌል ሲያስተምር ተውላቸው እስከመከር ድረስ አብረው ይደጉ በመከርም ጊዜ አጫጆችን እልካለሁ በማለት ስለሰንዴውና ስለ እንክርዳዱ ለቅዱሳን ሐዋርያት አምላካዊ ቃሉን የስተላለፈ ሲሆን ምሥጢሩም እንክርዳድ የተባሉ መናፍቃን እንደሆኑ አበክሮ ገልጾታል።

* ወንጌል ግብፅ ምዕ. 13-24-31 ያለውን ተመልከት።

ክፍል ፩ (አራት)

ሃሌ ሉያ! ዘበእንቲአሃ ለቤተ ክርስቲያን ተፀፋእከ በውስተ አውድ ከመ ትቀድሳ በደምክ ክቡር።

በክቡር በክርስቶስ ደም የተመሰረተች ራሷ ጉልላት፣ በሯ፣ ማዕዘኗ ክርስቶስ የሆነላት ንፅህት እና ቅድስት የሆነች ቤተ ክርስቲያን ትባላለች። ስለ ቤተክርስቲያን ስናነሳ ብዙ ምስጢራትን እንድንመራመር ግድ ነው። ምክንቱም ቤተክርስቲያን ለምዕመናን ሁሉ የዘለዓለም የክብር ቤት፣ የነገሥታት የክብር ድንኳን፣ ለፃድቃን ሽልማት፣ የሠማዕታት አክሊል ጌጥ በመሆኗ ነው። በመሆኑም የሠማያዊት ኢየሩሳሌም ምሳሌ ሆና ለዘለዓለም ትኖራለች እስኪ ስለ ቤተክርስቲያን በጥቂቱ እንመልከት፡-

ቤተ ክርስቲያን ማለት

1ኛ. በክርስቶስ ስም አምነው በጥምቀት ልጅነት ያገኙ ክርስቲያን የተባሉ ምዕመናን በሀብረት የሚጠሩበት በቅዱስ

መጽሐፍም በጉልህ የሚታዩ የምዕመናንና የምዕመናት ስያሜ ነው።⁽¹⁾

ማሰረጃ:- ማቴ 16÷16-20፣ የሐ.ሥ. 5÷11፣

የሐ.ሥ. 20÷28፣ ኤፌ 5÷23-33

2ኛ ክርስቶሳውያን የተባሉ ክርስቲያኖች በማህበር ሆነው ሥርዓተ አምልኮትን የሚፈጽሙበት ልዑል እግዚአብሔርን በፀሎት የሚገናኙበት፣ ምህረትንና ይቅርታን ለማግኘት አምላካቸውን የሚማፀኑበት፣ በንስሐ ውስጥ በመመላለስ ከቡር ሥጋውንና ቅዱስ ደሙን የሚቀበሉበት መካነ ቅዱሳን የምትባል የፀሎት ቤት ስትሆን፤ ነዳያን የእለት ጉርስ የዓመት ልብስ ለማግኘት ደጅ የሚፀኑበት ህዙፍን ከሀዘናቸው ለመፅናናት የሚሰበሰቡበት ባጠቃላይ “ምስካየ ሕዙናን” የምትባል ምሳሌዋ የምስክር ድንኳን የሆነች የድህነት ቤት ናት።⁽²⁾

የአማኖቷ ቤተክርስቲያን ትክክለኛ ትርጉም የሚገኘው ከልደተ ክርስቶስ በኋላ መሆኑ ቢታወቅም

⁽¹⁾ ማቴ 16÷16-20 የሐ.ሥ. 5÷11 የሐ.ሥ. 20÷28 ኤፌ 5÷23-33

⁽²⁾ የሐ.ሥ. 2÷46 መፅ. ዜና. መዋ. ክልላ 7÷11

የወንጌል አምላልና መርገፍ በሆነችው በአራት በጉልህ በላ ቤተክርስቲያን የሚናገሩትን ምሳሌዎች ከዚህ በመቀጠል እንመለከታለን።

ይሁንና ቤተክርስቲያን ሥርዓት አምልኮ የሚፈጸምበት እግዚአብሔርና ሰው የሚገናኝበት መላዕክት ለተልዕኮ የሚወጡበት የሚወርዱበት ናት። ካልን ዘንድ ሥርዓተ አምልኮና ሰብሐተ እግዚአብሔር መቼ ተጀመረ ማለታችን አይቀርም።

ዘበ እንቲአሃም ስንል ምዕመናንን ትቀድስ ታነፃ ዘንድ በአደባባይ መከራ ተቀበልክ ማለት እንደሆነ እንረዳለን አባታችን ቅዱስ ያራድም በድጓው የዘመረው ይጌንኑ ነው።

ሥርዓተ አምልኮት መቼ ተጀመረ?

ሥርዓተ አምልኮ የተጀመረው እግዚአብሔር ፍጥረቱን አምሀበ አልቦ አበቦ ከፈጠረ ጊዜ ጀምሮ መሆኑን እንረዳለን። ይኸውም ይታወቅ ዘንድ ለተልዕኮም የሚፋጠኑ ቅዱሳን መላዕክት ከተፈጠሩበት ጊዜ ጀምሮ ቅዱስ፣ ቅዱስ፣ ቅዱስ እያሉ ፈጣሪያቸውን በማመስገን አምልኮአቸውን

በመግለጽቸው አምልኮት እግዚአብሔር በአለመ መላዕክት ተጀመረ ግለት ነው።⁽³⁾

በአርአያ እግዚአብሔር የተፈጠረውም ክቡር የሆነው የሠው ልጅ ከተፈጠረበት ጊዜ ጀምሮ ለፈጣሪው ይገዛ ነበር። በመሆኑም ከመጀመሪያው ሠው ከአዳም በመቀጠልም ልጆቹ ከአባታቸው ባገኙት መንፈሳዊ የአምልኮት ውርስ መሠረት ለአምልኮታቸው መግለጫ የሆነ የተቀደሰ መስዋዕት አቅርበዋል። በመጀመሪያም መስዋዕት ያቀረቡት እነማን እንዴት እንዳቀረቡት በመጽሐፍ ቅዱስ እንረዳለን።⁽⁴⁾ አስከ ዚህ ድረስ ሥርዓተ አምልኮትን ከተመለከትን የአማኝቷን ቤተክርስቲያን ምሳሌዎች የሆኑትን የብሉይ ኪዳንን አምልኮት እግዚአብሔር መፈጸሚያዎች እንመለከታለን። ምስጢራቸውንም በሥፋት እንመረምራለን።

(3) ኩፋሌ 2÷6-8 ኢሳ. 6÷3-5

(4) ዘፍ. 4÷3-6, ኩፋሌ 3÷9, ኩፋሌ 5÷1

በብሉይ ኪዳን የቤተክርስቲያን ምሳሌዎች

1ኛ. ሐመረ-ኖህ /የኖህ መርከብ

/ The Ark of Noah/

የሠው ልጆች በምድር ላይ እየበዙ በሄዱ ጊዜ እግዚአብሔር አምላካቸውን በሃጢአታቸው፣ በበደላቸው፣ በስህተታቸው፣ አሳዘኑት። በዚህን ጊዜም የእግዚአብሔር ባለሟል አይጠፋምና አንድ ኖህ ፃድቅ አባት ተገኘ። እርሱም በህገ እግዚአብሔር የመመራ ህግ ሳይሰጠው ፈጣሪውን በህገ ልቡና አውቆ በቅድስና የሚኖር ታማኝ የአምላክ ባለሟል ነው።

በመሆኑም ሰዎች በሃጢአታቸው ምክንያት በንፍር ውሃ⁽⁵⁾ ሲደመሰሱ ፃድቁ ኖህ ግን ስምንት የሚሆኑ ቤተሰቡን ከርሱ ጋር ይዞ ወደ መርከብ እንዲገባ ከእግዚአብሔር ታዘዘ። ለፍጥረቱ አዛኝ የሆነው አምላክ ከፍጥረታቱ ሁሉም እንዳይጠፋ ከእንስሳት፣ ከአራዊት፣ ከአዕዋፍ

(5) ማየ አደገ /የጥፋት ውሃ/

እንደየወገናቸው ከጥፋት እንዲደኑ ከኖህ ጋር በመርከብ ገብተዋል። በመሆኑም

የኖህ መርከብ የእግዚአብሔር ሰዎች ከጥፋት የዳኑባት ስትሆን በክርስቶስ ያመኑ ክርስቲያኖችም ከሞተ ነፍስ፣ ከባህረ እሳት፣ ከግብርናተ ዲያቢሉስ የምታድን የአግኖዊቷ ቤተክርስቲያን ምሳሌ ናት።⁽⁶⁾

2ኛ. ከህነተ መልከጺዴት

/king of Salem Priest to God/

መልከጺዴት የሣሌም ንጉሥ የእግዚአብሔር ወልድ ምሳሌና የልዑል እግዚአብሔር ካህን በመባል የሚታወቅ ታላቅ አባት ነው። ይህ ታላቅ ካህን የብዙዎች አባት የተባለ ክቡር አባታችን አብርሃምን ባገኘው ጊዜ ሕብስትና ወይን አትርቦ አብርሃምን ባርኮታል። አብርሃምም ለዚህ ለታላቅ ካህን ከአለው ሁሉ አሥራትን አበርክቶለታል።⁽⁷⁾

⁽⁶⁾ ዘፍ. 6÷122

7÷1-ፍ.

8÷1-ፍ.

⁽⁷⁾ ዘፍ. 14÷18

ምሳሌውንም ስንመራመር ካህኑ መልከጺዴት የሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ሲሆን ለአብርሃም ያቀረበው ህብስትና ወይንም መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለብዙዎች ድህነት በቀራንዮ መስቀል የቆረሰው ሥጋና ያፈሰሰው ደም ምሳሌ ከመሆኑም በላይ ዛሬ ካህናት በቤተክርስቲያን አሐዱ አብ ቅዱስ አሐዱ ወልድ ቅዱስ፤ አሐዱ ውዕቱ መንፈስ ቅዱስ ብለው አክብረው ቀድሰው የሚሰጡን የቅዱስ ቁርባን ምሳሌ ነው።⁽⁸⁾ ይህም አግኖዊ መስዋዕት ሆኖ እስከ ዕለተ ምጽአት ስንሰዋውና ስንድንበት እንደምንኖር አናምናለን።⁽⁹⁾

3ኛ. ቤት-ኤል /ቤቴል/⁽¹⁰⁾

(This is the gate of Heaven)

አባታችን ያዕቆብ በፍኖተ ሎዛ እግዚአብሔርን ያየባት እንዲሁም ቅዱሳን መላዕክት ሲወጡባት ሲወርዱባይ ያያት የብርሃን መሠላል የተተከለባት በላይዋም ልዑል

⁽⁸⁾ ሥርዓተ ቅዱስ /ቁጥር 18/

⁽⁹⁾ መዝ. 109/110/1÷4 ዕብ 7÷1-28

⁽¹⁰⁾ ቤት-ኤል የሚለው ቃል በእብራይስጥ ሲሆን ቤት ማለት ማደሪያ ሲሆን ኤል ማለት እግዚአብሔር ማለት ነው። ትርጉሙም ቤትኤል ማለት የእግዚአብሔር ማደሪያ ማለት ነው።

እግዚአብሔር የተቀመጠባት ስትሆን ምሳሌነቷም ዛሬ መልዕክተ እግዚአብሔር የምዕመናንን ፀሎትና የካህናትን መስዋዕት ይዘው፤ የታጠነውንም እጣን ወደ ሥሎስ ቅዱስ መንበር የሚያሳርጉባት ከመሆኗም በላይ የእግዚአብሔርን ቸርነት፤ በረከት ይቅርታ የሚያመጡባት ምዕመናንን በረድኤተ እግዚአብሔር የሚጠብቁባት ለሙታን ነፍሳት ይቅርታ የሚለመንባት ልዑል እግዚአብሔር በፍቅር የሚገለጽባት ቤት በመሆን ትታወቃለች ቤተክርስቲያን⁽¹¹⁾ ይህች የሰማይ ደጅ ናት አንዳለ ያዕቆብ።

4ኛ. ምክራብ /ሲናጎግ/

ምክራብ ማለት የአይሁድ የፀሎት ቤተ ማለት ነው። በብሉይ ኪዳን ዘመን የአይሁድ አምልኮ በኢየሩሳሌም ለነበረው ቤተመወቅደስ እንደ ሥርዓቱ የተመሠረተ ነበር። ይሁን እንጂ በዚሁ መቀጠል አልቻለም። ምክንያቱም ሃይማኖት የሚያጠፋ ቤተ መቅደስ የሚያፈርስና የሚያቃጥል አረማጂ ንጉሥ ተነሳ።

(11) ዘፍ. 28÷10
ዘፍ. 23÷25

አረማሬው ንጉሥ ናቡከደነጾር ቤተ መቅደሱን አፍርሶ ሕዝበ አሥራኤልን ወደ ባቢሎን አፍልሶ ስለነበር ከዚያን ጊዜ ጀምሮ አይሁዶች በሚገኙባቸው ሥፍራዎች ሁሉ ለፀሎት እና በማህበር ለማመስገን ቤቶችን ሊሠሩ አንደጀመሩ ይነገርላቸዋል።⁽¹⁶⁾

በምክራቦችም የብሉይ ኪዳን መምለክያን አምልኮታቸውን ይፈጽሙ ስለነበርና ምክራቦቻቸውም ብዙ ስለነበሩ ጌታችን መደሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋዬ ምስጢር ተገልጾ በተዋህዶ ከብሮ ወደ ዓለም በመጣ ጊዜም ተከታዮቹን ሐዋርያርን እየላከ በምክራቦቻቸው ያስተምራቸው ነበር።⁽¹⁷⁾ በብሉይ ኪዳን ታሪክ እና በአይሁዳውያን ህግ አሥር የሚያህሉ ወንዶች በአንድ ማህበር ቢገኙ ምክራብ ለመሥራት ይፈቀድላቸዋል። እንዲሁም በሚያንጹት ምክራብ ውስጥ ሕግና ነበያት የተፃፉባቸው የብራና⁽¹⁸⁾ ጥቅልሎች በአንድ ሳጥን ወይም

(16) ሕዝ. 11÷16

(17) ማቴ. 4÷23 ዮሐ. 6÷9 13÷5 14÷1 17÷16-18

(18) Skroll / የብራና ጥቅልሎች/

ግህደር ውስጥ ይቀመጣሉ። /ፅላት በታቦት ዳዊት በግህደር እንደሚቀመጥ/

ምክራብ እንደ ደብተራ አሪት ሁሉ አምልኮት እግዚአብሔር የሚፈጸምበት ህንፃ ነው። ምክራብ የተመሠረተው ከልደተ ክርስቶስ በፊት ነበር።

ነቢዩ ዳዊት የእግዚአብሔርን መመስገኛ ቤተ መቅደስን ለመሥራት ብዙ ጊዜ ቢመኝም ቤተ መቅደስ የሚሰራው ከአብራኩ በሚከፈለው ልቅ ሠሎሞን እንዲሆን የእግዚአብሔር ፈቃዱ ስለነበር በሠሎሞን ንጉስ እሥራኤል /ወልደ ዳዊት/ ተሠርታለች።

ሠሎሞንም እግዚአብሔር ፈቅዶለት ቤተ መቅደሱን በአማረና በተዋበ አሠራር ካነጸ በኋላ ሰሎሞንና ካህናት አሪት ለበዙ ዘመናት በደብተራ አሪት /ድንኳን/ ትኖር የነበረች ታቦት ከዳዊት ከተማ ከፅዮን አምጥተው ወደ ምክራቡ አስገቧት። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ መንፈሳዊ አገልግሎቷን በመቀጠል የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ በመባል መጠራት ጀምራለች።⁽¹⁹⁾

⁽¹⁹⁾ ካል. ሳሙ. 7፡1 ቀዳ.ነገሥ 5፡3-17 ቀዳ.ዜና መዋ. 17፡1-14

4ኛ. ደብረ ሲና /The Mountain of God/

ደብረ ሲና ማለት የሲና ተራራ ማለት ነው።

ሊቀ ነበያት ሙሴ 40 ቀንና 40ሌሊት በፆም በፀሎት ተወስኖ ሕገ እግዚአብሔርን (የቃልኪዳንን) ፅላት ከእግዚአብሔር የተቀበለበት ለእስራኤል ዘሥጋ ህግ የሠራበት ሐመልማል ከነበልባል ጋር ተዋህዶ ሃመልማሉ ነበልባሉን ሳያጠፋው ነበልባሉ ሀመልማሉን ሳያቃጥለው ምስጢረ ተዋህዶን ያየበት እንደሆነች ሁሉ ቤተ ክርስቲያንም በፆም በፀሎት ተወስነው ህገ እግዚአብሔርን ለጠበቁ እስራኤል የሥጋ ያይደለ የነፍስን ክብር የምታስጥ በጥምቀት ከመንፈስ ቅዱስ ተወልደው “ውሉደ እግዚአብሔር” የተባሉ ርስተ መንግሥተ ሰማያትን የሚወርሱበት ሃብተ ወልድና ሥመ ክርስትና የሚቀበሉበት የእግዚአብሔር ቤተ መንግሥት ናት።⁽¹²⁾

5ኛ. ደብተራ አሪት /The meeting-tent

ደብተራ ማለት ድንኳን ማለት ነው።

⁽¹²⁾ ዘፀ. 24፡12-18 ዘፀ. 31፡18

ይህችም የተቀደሰች ድንኳን የቃል ኪዳን ታቦት የሚኖርባት ሌዋውያን ሀገ እግዚአብሔር፣ ሀገ-ቤተክርስቲያን፣ አምልኮትና ሀገ የተማሩባትና ሥርዓተ አምልኮት የፈፀሙባት ድንኳን ናት። በዚህች ድንኳን ሰውና እግዚአብሔር የተገናኙባት ስለነበረችና ስለሆነችም “የመገናኛ ድንኳን” ትባላለች።⁽¹³⁾

የዚህች ቅድስት ድንኳን አሠራርም ልዑል እግዚአብሔር ለሙሴ እንደ ተናገረው “በመካከላችሁ አድር ዘንድ መቅደሴን ሥሩልኝ” እኔ እንደማሳይህ ሁሉ እንደማደሪያው ምሳሌ እንደ እቃውም ሁሉ ምሳሌ እንዲሁ ሥሩልኝ” ባለው አምላካዊ ቃል መሠረት ድንኳኑ ከተሠራ በኋላ አገልግሎት የሚፈፅምላቸው ሀዘበ አስራኤል በሚጓዙበት ሁሉ አብሮ የሚጓዝና በሚኖሩበት የሚተከል ድንኳን ከመሆኑም ሌላ በዚህ ድንኳን የመጀመሪያው ካህን ሆኖ እንዲያገለግል በእግዚአብሔር የተመረጠው የሙሴ ወንድም አሮን ከነልጆቹ እንደነበር ቅዱስ መፅሐፍ ያስተምረናል። በመሆኑም ካህኑ አሮንና ልጆቹ ከሀኑት

⁽¹³⁾ ዘዳ. 33÷1-7

ከተቀበሉ በኋላ የማገልገያውን ልብስ ተክህኖ ለብሰው ፈጣሪያቸውን በቅድስና ያገለገሉባት ድንኳን ነች።⁽¹⁴⁾

ይህች ደብተራ አሪት በሙሴና በሀዘበ አስራኤል በእግዚአብሔር ሀዘቦች በብዙ ጌጥ የተሰራች በመሆኗ አስከ ነቢዩ እግዚአብሔር ቅዱስ ዳዊት ቆይታ ዳዊትም የቃል ኪዳንን ታቦት አኑሮባት ለ480 ዓመታት ያህል አገልግሎት ሰጥቶ ኖራለች።⁽¹⁵⁾

ከዚህ በላይ በስፋት የተገለፁት ከብዙ በጥቂቱ በብሉይ ኪዳን የቤተክርስቲያን ምሳሌዎች ሲሆኑ አገልግሎታቸውም ለአምልኮተ እግዚአብሔር እንደሆነ ተመልክተናል። ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ስለ ቤተክርስቲያን በተለያዩ ሊቃውንት የተነገረውን እንመልከት።

ቤተክርስቲያን በሊቃውንት አነገጋገር

በተለያዩ ጊዜ ብዙ ሊቃውንት ስለ ቤተክርስቲያን አመለካከት አጉልተውና አስፍተው ፅፈዋል። ከሊቃውንት

⁽¹⁴⁾ ዘፀ. 25÷8-10 ዘፀ 26÷32-34 ኢሳ. 54÷2 ዘፀ.33÷7-11

*In the temple of Tabernacle The Lord would speak to Moses face to face as a man speaks to his friend. The book of Exodus 33÷7-12

⁽¹⁵⁾ ካልፅ ሳሙ. 6÷3 ቀዳ.ዚና.መዋ. 16÷1 ፅብ. 8÷9 ፅብ. 10÷1-11

አንዱ የነበረው አባታችን ሊቁ ጥሐንስ አፈወርቅ ቤተክርስቲያንን በኖህ መርከብ መስሎ ከተናገረ በኋላ “ቤተክርስቲያን ከኖህ መርከብ ትበልጣለች” ምክንያቱም የኖህ መርከብ ያዳነች ሥጋን ነው። ቤተክርስቲያን ግን የምታድነው ከሞተ ሥጋና ከሞተ ነፍስ ነውና” አንዲህም አለ ሊቁ ሲናገር “በኖህ መርከብ የነበሩ አውሬዎች በወጡ ጊዜ ከአውሬነታቸው አልተለወጡም ወደ ቤተክርስቲያን የሚገቡ ግን ከቤተክርስቲያን ሲመለሱ ዘማዊው ድንግል፣ ሐዋሎ ገድቶ፣ ከሃዲው አማኝ ሆነው ይመለሳሉ” በማለት ተናገሮታል።⁽²⁰⁾

አዎ! ቅድስት ቤተክርስቲያን እግዚአብሔር እምላካቸውን አምነው እንደኖህ መርከብ በውስጧ የገቡ ከዘለለላማዊ መቅሰፍት ከመርገመ ሥጋ ከመርገመ ነፍስ ይድናሉ። በክርስቶስ አምነው ወደ ቤተክርስቲያን ያልገቡ ግን ከመርከቧ ውጭ ተገኝተው በጥፋት ውሃ ከጠፋት ጋር እድል ፈንታቸው ይሆናል የመዳን ተስፋ የላቸውምና።

⁽²⁰⁾ ሂሳብ ላይ ለመመሥረት የሚገቡ አፈወርቅ

ከልደተ ክርስቶስ በፊት በ284 ዓ.ም የነበሩ ሰብአ ሊቃናት የተባሉ አበውም የብሉይ ኪዳንን ከፅብራይስጥ ቋንቋ ወደ ፅርዕ (ግሪክ) ቋንቋ መልሰው ሲተረጉሙ “ካሃል” የሚለውን የፅብራይስጥ ቃል “ኤክሊስያ” ብለው በመተርጎም ተናገረዋል። ይህም ማለት ጎሩያነ እግዚአብሔር የተባሉ የእግዚአብሔር ምርጦች መኖሪያ አንድነትና ሀብረት መሆኑን ገልፀውልናል።⁽²¹⁾

“ኤክሊስያ” ማለት የተመረጠች ቤተክርስቲያን ቅድስት ማለት ነው። መድሃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ስለ ቤተክርስቲያን በምሳሌ ሲያስተምር ቤተክርስቲያንን

ሀ/ መንግሥተ ሰማያት /መንግስተ እግዚአብሔር/

ለ/ የአሳ ማጥመጃ መረብ

ሐ/ የንፁህ ሰንዴ አዝመራ

መ/ የከበረ እንቁ ማዕድን

ሠ. የሠርግ ቤት /የሙሽራውና የሙሽሪት የክብር ድንኳን/ በማለት ስለ ቅድስት ቤተክርስቲያን የተናገረ ሲሆን

⁽²¹⁾ የቤተክርስቲያን ቃሪክ በአለም መድረክ ገፅ 18

እውነትም ቤተክርስቲያን በኃጢአት በክህደት ረክሰው የነበሩ በንስሐ በእምነት ወደ እሷ ገብተው የሚቀደሱባት ቅድስት ክብርት ንፅሂት የቅድስና ድንኳን ነች። ቅድስና የባህርዩ የሆነ ጌታ በደሙ የቀደሳት የመንፅሂ የቀዳሲ የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ ናት። ማህደረ መንፈስ ቅዱስ ብለን እንጠራታለን።⁽²²⁾ በቤተክርስቲያን ታሪክም የመጀመሪያይቱ ቤተክርስቲያን እንደሆነች የሚነገርላት “ቤተ ማርያም” ነች። የማርቆስ እናት ማርያም ቤቷን ለቅዱሳን ሐዋርያት ለፀሎት፣ ለምስጋና፣ ለትምህርተ ወንጌል ሰጥታ ስለነበር ሐዋርያትም በበአለ ሃምሳ⁽²³⁾ በዚሁ በማርያም ቤት ተሰብስበው በመዘመር፣ በመፀለይ፣ በማመስገን ላይ ሳሉ መንፈስ ቅዱስ በእሳት አምሳል ወርዶ በላያቸው ተቀመጠ። ሁሉም ቅዱስ የሆነው የእግዚአብሔር መንፈስ አደረባቸው በዚህም እውቀት፣ ጥበብ፣ ቋንቋ ተገለጸላቸው ጥብአትንም አገኙ። ስልጣንን ክብርም አደላቸው በመሆኑም በሐዲስ ኪዳን ዋዜማ የመጀመሪያዋ ቤተክርስቲያን እንደሆነች ተነግሮላታል የማርቆስ እናት የማርያም ቤት።

(22) ዮሐ. ሥ. 20÷28-33 ኢፌ.5÷25-28

(23) ጳፊትሊጦስ

የእግዚአብሔር ሀዘቦች ሁል ጊዜ የዓለም ፈተና አያጣቸውምና ክርስትና እየተስፋፋ ወንጌል እየተሰበከ ቤተክርስቲያን እየተመሰረተች ስትመጣ መላዋ የሮም ግዛት በቅዱሳን ሃዋርያት ይልቁንም በቅዱስ ጳውሎስና በቅዱስ ጴጥሮስ ሀገረ ስብከትነት የምትታወቀዋ ሮም ስለነበረች ሀዘቡም ቃላቸውን በመስማት፣ አምልኮተ እግዚአብሔርን በመፈለግ አምነውና ተጠምቀው ክርስትናን ሲቀበሉ መንፈስ ቅዱስ ያላደረበት ከሃዲው የሮም መንግሥት ክርስቲያኖችን ማሳደድ ቤተ መቅደሱን ማፍረስ ስለጀመረ በዘመኑ የነበሩት ክርስቲያኖችም የወገኖቻቸውን አስከሬን በሰማዕትነት ያረፉትን የክርስቲያን ወንድሞቻቸውን መቃብር ዋሻ እየበረቦሩ መሬት ውስጥ ማደሪያ አያበጁ የሰማዕታቱን የክብር ሰውነት ባንድ ወገን በማሳረፈ እነርሱ በአንድ ወገን ሆነው በመፀለይ ለፈጣሪያቸው የሚያቀርቡትን ምስጋና ያለማቋረጥ ያደረሱ እንደነበር ሲናገር ይህም ቦታቸው ካታኮምብ /ግበ በምድር/ በመባል ይታወቃል። ባጠቃላይ ቤተክርስቲያን ይህን የሚመስል ገፅታ ሲኖራት ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዙ።

- አቤል መስዋዕት ያቀረበባት ቦታ ንፁህ ጠቦት ታትፎባታልና እሳት ከሰማይ ወርዶ በልቶለታልና እግዚአብሔርን በመስዋዕት አገልግሎታትና የቤተክርስቲያን ሽታ አላት አለ

ቀዳማዊ ገርጎዮስ ዘኢትዮጵያ

- አብርሃም ልጁን ይስሐቅን ለመስዋዕት ያቀረበባት ተራራ ⁽²⁴⁾

- መልዕክ እግዚአብሔር ተገልጦባታልና

- መግባዕ ይስሐቅ ተተክቶባታልና

- እሳት ነድዶባታልና

ብርሃን ታይቶባታልና እንዲሁም ሰማዕታት በክብር ደግኖውን የሚያፈሱባት ለምትረተ ርዕስ የቀረቡባት እንደ ሽንኩርት የተከተቱባት እንደጎመን የተቀረደዱባት በብረት የተፈጠሩባት ቦታ ለቤተክርስቲያን ምሳሌ ሆና ትኖራለች።

ለምሳሌ ልዳ ሰማዕቱ ቅዱስ ጊዮርጊስ ክብር ያገኘባት ብለውላታል።

(24) የሞያ ተራራ ይጻላል /The Region of Moriah/

አነሆ እኛም በዘመናችን አባቶቻችን እንዳስተማሩን ፀጋን? ክብርን? ረድኤትን? በረከትን ስለምናገኝባት ልናከብራት ልናገለግላት ይገባናል ክብርን በረከትን እንጎናጸፍባታለንና።

ቤተክርስቲያን በፍትሐ ነገሥት

በቤተ ክርስቲያናችን ሥጋዊው ዓለም የሌለው ሃብት አለ። ይኸውም መንፈስ ቅዱስ ለአባቶቻችን የሰጣቸው ክብርና ቃል ኪዳን ሲሆን በመንፈስ ቀዱስ መሪነት እና አስተማሪነት ብዙ መፃህፍትን ፅፈው ለነገሥታት ፍርድ እንዳያንድሉ ደሃ እንዳይበድሉ ለካህናት በሀግ እንዲፀኑ ለምዕመናን የካህኑን ቃል እንዲያከብሩ በዓላትን እንዲያከብሩ ወ.ዘ.ተ. ከሚገልፀው አንድ “ፍትሐ ነገሥት” ነው።

ፍትሐ ነገሥትን የፃፉ ሰለስቱ ምዕት ናቸው⁽²⁵⁾ ስለ ቤተክርስቲያን በተናገሩበት አንቀፅ እንዲህ አሉ።

(25) የ፪፻፳፮ቱ ሊቃውንት ይጻላሉ።

በቤተክርስቲያን ልታደርጉላት የሚገባ ቢኖር

- ዛፍ አፀድ ትክለላት
- ሐረግ ሳቡላት
- በልምላሜ አገጧት
- እጣን እጠኑላት
- መሥዋዕት ሰውላት
- መብራት አብሩላት
- ምንጣፍ አንጥፉላት
- ብዙ የበዙ ብዙ መብራት በውስጧ ያብሩላት
- ወንጌል አንብቡላት
- የተጣላ አስታርቁላት
- ጉባዔ ሥባባት ምስጢረ መፃህፍትን ስሙባት
አሰሙባት
- ደሃን (ነጻያንን) እርዱላት

በሠማይ ላይ ፀሃይ ጨረቃ ከዋክብት እንደሚያበሩባት በሰባቱ ብርሃናማ አምሳል ሰማያት አምሳል ቤተክርስቲያን ብርሃን ትሁን በለው አባቶቻችን ህግ ሰርተውላታል።⁽²⁶⁾

ሰባቱ ሰማያትና ቤተ ክርስቲያን

ቤተክርስቲያን በሰባቱ ሰማያት ትመሰላለች የምስጋና ቤት ነችና

ሰባቱ ሰማያት የሚባሉት

1. ኤረር
2. ራማ
3. ኢዮር
4. ኢየሩሳሌም ሰማያዊት
5. ሰማይ ውዳድ
6. መንበረ መንግሥት እና
7. ፅርሃ እርያም ናቸው።

⁽²⁶⁾ ፍትሐ ነገሥት አንቀፀ ቤተክርስቲያን የመጀመሪያውን ተመልክት ትዳሰ ባስልዩስ ዘቲሃርያም ይህንኑ ቃል በሃይማኖት አበው ፅፎታል

ኢየሱስ

ራግ ⇒ እነዚህ ሶስቱ ዓለመ መላዕክት ይባላሉ።

ኤረር

- ኢየሱስም በግያዊት ቀድሞ
የሳጥናኤል አሁን ደግሞ የአዳም
ዘር ከተግ ሆና ተሰጥታለች⁽⁷⁾

- ሰማይ ውዳድ

- መንበረ መንግሥት ↗

- ፅርሃ አርያም

እነዚህ ደግሞ ዓለመ ሥላሴ
በመባልሲታወቁ ዙፋኑን
የተሸከሙ ኪሩቤልና በቅዳሴ
የሚያመሰግኑ ሱራፌልእንኳን
የአምላካቸውን መልክ ሳያውቁ
ስሙን ብቻ እየጠሩ
ያመሰግኑባቸዋል።*

⁽⁷⁾ ኢሳ. 14፡12-18 ሕዝ. 28፡13-19 እነዚህ የትንቢት መልክዕክቶች የሳጥናኤልን የቀደመ ክብር በመገለጽ የንጋት ልጅ፤ የአጥቢያ ኮከብ፤ የሚጋርድ ኪሩብ፤ የተሾሙ አለቃ እያሉ ይናገሩለታል።

* ሐዋርያት በሲኖዶሳቸው በዲዲስትልያ እንደገለጸው “ቤተ ክርስቲያን ትትግስል በፅርሃ አርያም ዘላለሉ” እንዲል

* ሰማይ ውዳድ ኪሩቤል የሚሸከሙት ዙፋኑ መንበረ መንግሥት የተዘረጋበት እምስተኛ ሰማይ ነው እግዚአብሔር በነቢያትና በሃዋርያት ሲመሰግን የተገለፀበትና የሚገለፅበት አርባዕቱ እንስሳ የተሸከሙት መንበረ መንግሥት በድስተኛ ሰማይ ሲሆን ፅርሃ አርያም የመንበረ መንግሥት ጠፈር ሰባተኛ ሰማይ ነው።

ጠቅለል ባለ አነገጋር ቤተክርስቲያን ቤተ
እግዚአብሔር ስትባል በሐዲስ ኪዳን የምንገኝ
የክርስቶሳውያን ማለትም ክርስቶስን በማመን በጥምቀት
ልጅነት ያገኘን ህዝቦች ሀብረት ወይም የክርስቲያንናች
አንድነት ቤተክርስቲያን በመባል ይታወቃል። በመሆኑም
በቅድስት ቤተክርስቲያን ብዙ ምስጢራት የሚገልጽ ሲሆን
ጥቂቶቹም፡-

ሀ. የሰውና የመላዕክት የምስጋና የዝማሬ የቅዳሴ ቦታ

ለ. ሰውና እግዚአብሔር የሚታረቁበት የእርቅና

የሠላም ሥፍራ

ሐ. ነዳያን፣ ህዘ ናን ከሃዘናቸው የሚፅናኑበት ምስካየ

ሀዙናን

መ. የሀይወት ለውጥ የምናገኝበት ማለትም

- ሃጥዑ በንስሐ ዓድቅ የሚሆንበት

- ዘማዊው በንስሐ የሚደነገልበት

- በሃጢአት የረከሰው በንስሐ እንባ የሚቀደ

ስባትና (የሚታደስበት) የቅድስና የበረከት የይቅርታ

ሥፍራ ቅድስት ቤተክርስቲያን ነቶ(ምስትሰራየ
ሐጢአት) ናት

ከብዙ በጥቂቱ ከረጅም ባጭሩ ቅድስት
ቤተክርስቲያን ይህንን የመሠለ ገፅታ ሲኖራት

ሀ. በክርስቶስ ያመኑ ሀዘበ ክርስቲያን የሚኖሩባት

ለ. በቅዱስ ሥጋውና በክቡር ደሙ የሚከብሩባት
ማለትም ከእግዚአብሔር አምላካቸው ጋር
በተዋህዶ የሚያከብሩባት

ሐ. ለዘላለም ርስት ሆና ከእግዚአብሔር
ዘንድ የቃል ኪዳን ታቦት በክብር የሚገለፅባት
ስትሆን ለዘላለም ስመ አምላክ ሲመሰገንባት
ሰለሚኖር ቅድስናን ንፅህናን ጠብቀው
በእምነት ፀንተው በውስጧ ለሚመላለሱ ሁሉ
እናትነትዋ የማይለወጥ ጣፋጭ የሆነው
የእግዚአብሔርን ፍቅር የምታድል
ረድኤትንና በረከተን የምትሸልም የክርስቶስ
አካል ስትሆን የቤተክርስቲያን ሊቃውንት
እንደተናገሩት ቤተክርስቲያን “ከሰማይ

ዝቅ ከምድር ከፍ ብላ ለሰማይታት የወረደች
የክብር ሽልማት የብርሃን አክሊል ትመሰላለች”

መ. ክቡር የሆነው የሰው ልጅ በሃጢአትና
በበደል ከረከሰ በኋላ ወደ አርሷ መጥቶ
ፈጣሪውን በእንባ በፀሎት ከጠየቀ
ምህረትንና ይቅርታን አግኝቶ በመንፈስ ቅዱስ
ታድሶ የሚወጣባት የአዲሲቱ ኢየሩሳሌም
ምሳሌ አማካኝነት ቤተ መቅደስ ቤተክርስቲያን
ናት።

ሠ. ያዕቆብ በፍኖተ ሎዛ ተኝቶ ደንጊያ ተንተርሶ
ህልም አልሞ የሰማይ መላዕክት ሲወጡባትና
ሲወርዱባት ያያት የብርሃን መሰላል
የተተከለባት ልዑል ባህርይ እግዚአብሔር
በረድኤት የሚገለፅባት የክብር ድንኳን
የሰማይ ደጅ የእረፍት ቦታ የክብር
ሽልማት ቤተክርስቲያን ናት።

እኛም በቅድስት ቤተክርስቲያን በሃይማኖት ጸንተን
የአምላካችን የፈጣሪያችን የልዑል እግዚአብሔር ታማኝ
አገልጋዮች ለመሆን ያብቃን አሜን!!

ለመጽሐፉ ዋቢ የሆኑ መጻሕፍት

1. መጽሐፈ ሐዲሳት ሠለስቱ ትንሳኤ ዘጉባኤ ማተሚያ
ቤት አዲስ አበባ 1989ዓ.ም
2. ወንጌል ቅዱስ ንባብና ትርጓሜ ትንሳኤ ማተሚያ
ድርጅት 1988 ዓ.ም
3. መዝሙረ ዳዊት ንባቡና ትርጓሜው ተስፋ ገብረ
ሥላሴ ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ 1982 ዓ.ም
4. መጽሐፈ ሕዝቅኤል አንድምታ ትርጓሜ ትንሳኤ
ማሳተሚያ ድርጅት አዲስ አበባ 1990ዓ.ም
5. ሐዲስ ኪዳን በሊቃውንት ጉባኤ የተዘጋጀ ትንሳኤ
ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ 1975 ዓ.ም
6. የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓም መድረክ በብጽዕ አቡነ
ጎርጎርዮስ የሸዋ ሀ/ስ ሊቀ ጳጳስ አዲስ
አበባ 1987 ዓ.ም

7. ፍትሐ ነገሥት ንባብና ትርጓሜው ብርሃንና ሠላም
ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ 1958 ዓ.ም
8. ሃይማኖተ አበው ትንሳኤ ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ
1986 ዓ.ም
9. መዝገበ ቃላት ኪዳን ወልድ ክፍሌ አርቲስቲክ
ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ 1948 ዓ.ም
10. Justin martyr, father of the Church V 6 New York.
11. Josiah Royce, The World and the individual
New York 1959
12. M. Grant Rober, Christian doctrine. London 1935
13. John Wisdom , Nature man and the moral order,
Great Britain 1957
14. Hefner, The human factor Dr. Philip Hefner,
Theology and the Sincies, Minneapolis, 1993.
15. Holy Bible, the Gideones international. London 1969/
16. Hefner, Problems of the history of phylosophy, Dr
Philip Hefner, Evolution, culture and Religion,
New York 1985.

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
ማኅበረ ፓትርያርክ ጠቅላይ ጽ/ቤት
Ethiopian Orthodox Tewahedo Church
PATRIARCHATE HEAD OFFICE

የግልጽነት ጥያቄ ቅጽ
P. O. Box 1283

ወላይ አዳላ
ADDIS ABABA

ቁጥር 2192/2739/92
Ref. No.

26-4 የገቢ 92/9

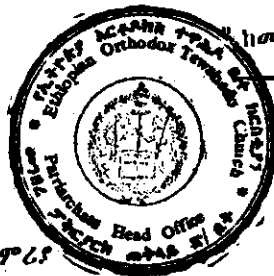
Date 19

ለመምህር ጥበበ ሥላሴ አበሩ
አዲስ አበባ

የቤተ ክርስቲያንን ሕግና ሥርዓት በመጠበቅ ብኩርና በግሉ ርዕሰ
አካላትና መጽሐፍ ሰላዘጋጀሁ በሊቃውንት ጉባኤ ተመርምሮ ለሕትመት
እንዲፈቀድልኝ አመለክታለሁ በግለት በ20/3/92 ዓ.ም. የጻፉት ማመልከቻ
ደርሶን ተመልክተነዋል ።

በጥያቄዎ መሠረት ብኩርና በግሉ ርዕሰ ያዘጋጁት ጽሑፍ በሊቃውንት
ጉባኤ እንዲመረመር ታዞ የሊቃውንት ጉባኤ ጽሑፉ ከአሥራው መጻሕፍት
ከመጽሐፍ ቅዱስና ከሐዋርያት ሲኖዶስ፣ ከመጻሕፍት ሊቃውንትና ከቤተ
ክርስቲያን መጻሕፍት ቀናና ተውጣቱ የተዘጋጀ መሆኑን መርምሮ ከቤተ
ክርስቲያን ሕግና ሥርዓት ያልወጣና የቤተ ክርስቲያንን ብሄል የተከተለ ስለሆነ
በትምህርት ሰጭነቱ ለምእመናን ከፍተኛ ጥቅም ስለሚሰጥ ታትሞ በአገልግሎት
ላይ ቢውል ተፈላጊ ነው በግለት ታኅሣሥ 11 ቀን 1992 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔ
ደርሶናል ።

ስለዚህ የሊቃውንት ጉባኤ መጽሐፉን መርምሮ በሰጠው ውሳኔ መሠረት
የሥነ ጽሑፉ ዝግጅት በሕትመት ላይ ውሎ መጽሐፉ በአገልግሎት ላይ እንዲውል
የተፈቀደ መሆኑን እናስታውቃለን ።

ገልባጭ

ለሊቃውንት ጉባኤ መምሪያ
አዲስ አበባ ።

ከመንፈሳዊ ሰላምታ ጋር "

አዲስ ታዲ ተዋሕዶ ዘረዋን
የጥቅም ቤት ኮህነት
ዮሐንስ ሥራ አደ
M. T. Yeshome
D. General Manager
Ethiopian Orthodox Church